

DRŽAVNI INSPEKTORAT

**GODIŠNJE IZVJEŠĆE O RADU
INSPEKCIJE ZAŠTITE OKOLIŠA
za 2023. godinu**

Zagreb, listopad 2024.

Sadržaj	stranica
1. UVOD	3
2. OPĆI PODACI O INSPEKCIJI ZAŠTITE OKOLIŠA	3
2.1. Nadležnost	3
2.2. Ciljevi i prioriteti	4
2.3. Struktura i administrativni kapaciteti	5
3. PLAN I PROGRAM RADA U 2023. GODINI	6
3.1. Planirani inspekcijski nadzori	6
3.2. Neplanirani inspekcijski nadzori	7
3.3. Unaprjeđenje rada i suradnja inspekcije	7
3.3.1. Suradnja s drugim tijelima državne uprave	7
3.3.2. Međunarodna suradnja	7
4. PROVEDBA PLANA I PROGRAMA RADA	8
4.1. Planirani inspekcijski nadzori	8
4.1.1. Nadzor odlagališta otpada	8
4.1.2. Nadzor ovlaštenika za gospodarenje otpadom	11
4.1.3. Nadzor pošiljaka otpada u prekograničnom prometu	13
4.1.4. Nadzor betonara i asfaltnih baza	15
4.2. Neplanirani inspekcijski nadzori	17
4.2.1. Nadzori po predstavkama (prijavama)	17
4.2.2. Izvanredni događaji	17
4.3. Unaprjeđenje rada i suradnja inspekcije	21
4.4. Pokazatelji provedbe plana i programa	28
5. ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE O PROVEDENIM KOORDINIRANIM INSPEKCIJSKIM NADZORIMA U OKVIRU MEĐUSOBNE SURADNJE S DRUGIM INSPEKCIJAMA U PODRUČJU OKOLIŠA	29
6. OCJENA PRIMJENE PROPISA O ZAŠTITI OKOLIŠA	39
6.1. Zakon o zaštiti okoliša	39
6.2. Zakon o zaštiti zraka	39
6.3. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja	39
6.4. Zakon o gospodarenju otpadom	40
6.5. Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja	40
7. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE RADA	41

POPIS KRATICA

CGO	Centar za gospodarenje otpadom
eGOP	Platforma za elektroničko poslovanje tijela državne uprave
EK	Europska komisija
EU	Europska unija
FZOEU	Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost
IMPEL	Europska mreža za kontrolu provedbe okolišnog zakonodavstva (European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
IRAM	Metoda integrirane procjene rizika (Integrates Risk Assessment)
IZO	inspekcija zaštite okoliša Državnog inspektorata
JLS	jedinica/e lokalne samouprave
KB	ključni broj otpada
Ministarstvo	Ministarstvo gospodarstva i održivog razvoja ¹
MORH	Ministarstvo obrane
MRD	mobilna reciklažna dvorišta
OECD	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj
RD	reciklažna dvorišta
ROO	Registar onečišćavanja okoliša
PGO	plan gospodarenja otpadom
TAIEX	Tehnička pomoć i razmjena informacija (Technical Assistance and Information Exchange)
TOOS	tvori koje oštećuju ozonski sloj

¹ Od 17.05. 2024. Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

1. UVOD

Godišnje izvješće o radu IZO izrađeno je temeljem odredbe članka 256. Zakona o zaštiti okoliša (NN, br. 80/13, 153/13, 78/15, 12/18, 118/18). Izvješće se sastoji od sedam cjelina i obuhvaća podatke i informacije o provedbi plana i programa rada, podatke i informacije o poduzetim mjerama radi primjene propisa iz nadležnosti IZO, zajedničko izvješće o provedenim koordiniranim inspekcijskim nadzorima i drugim aktivnostima u okviru suradnje s drugim inspekcijama u području okoliša te prijedloge za unapređenje inspekcijskog nadzora u području okoliša.

Izvješće daje pregled ustroja i organizacije IZO s opisom ljudskih potencijala, obuhvaća provedbu godišnjeg plana rada s pokazateljima o primjeni propisa čiju provedbu nadzire IZO kao i sankcijama za njihovo nepoštivanje.

U Izvješću se prati provedba aktivnosti koje je IZO provodila u međunarodnoj suradnji kao i suradnji sa svim drugim tijelima koja u okviru svojih nadležnosti sudjeluju u sustavnoj primjeni i provođenju propisa u području zaštite okoliša.

2. OPĆI PODACI O INSPEKCIJI ZAŠTITE OKOLIŠA

2.1. Nadležnost

IZO obavlja inspekcijski nadzor pravnih i fizičkih osoba – obrtnika u cilju kontrole primjene odredbi Zakona o zaštiti okoliša, Zakona o zaštiti zraka (NN, br. 127/19, 57/22), Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN, br. 127/19), Zakona o gospodarenju otpadom (NN, br. 84/21, 142/23 – Odluka USRH), Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja (NN, br. 14/19), Zakona o meteorološkoj i hidrološkoj djelatnosti (NN, br. 66/19), Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 1257/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 20. studenoga 2013. o recikliranju brodova i o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1013/2006 i Direktive 2009/16/EZ (NN, br. 96/19), Zakona o provedbi Uredbe (EU) br. 2019/1021 o postojanim organskim onečišćujućim tvarima (NN, br. 54/20) i Zakona o Fondu za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost (NN, br. 107/03, 144/12) te cca 100 provedbenih propisa donesenih na temelju tih zakona kao i direktno primjenjive uredbe Europske unije iz područja nadležnosti IZO.

Temeljem ovih propisa IZO u okviru svoje nadležnosti nadzire obvezu provođenja mjera iz rješenja o procjeni utjecaja na okoliš te okolišne dozvole, nadzire izvore emisije onečišćujućih tvari u zrak, kvalitetu zraka, sustav trgovanja emisijama stakleničkih plinova, postupanje s tvarima koje oštećuju ozonski sloj i fluorirani staklenički plinovi, gospodarenje otpadom, poduzima mjere radi uklanjanja negativnih posljedica na okoliš uslijed izvanrednih događaja, nadzire prekogranični promet otpada, provedbu ratificiranih međunarodnih ugovora i drugo u okviru široke nadležnosti.

Osnovne zadaće IZO su nadzor primjene propisa, sankcioniranje u slučaju povrede propisa i osiguravanje informacija javnosti o svom radu. Slijedom toga, IZO obavlja sljedeće poslove:

a) nadzor primjene propisa:

- provodi inspekcijski nadzor vezano za primjenu propisa iz područja nadležnosti,
- sudjeluje u koordiniranim inspekcijskim nadzorima,
- organizira, priprema i izrađuje preporuke za provedbu inspekcijskih nadzora,

- koordinira i provodi sustavne tematske inspekcijske nadzore,
 - prati primjenu, predlaže promjene i sudjeluje u izradi propisa iz djelokruga IZO
- b) sankcioniranje u slučaju povrede propisa:
- rješava u upravnom postupku,
 - izdaje (obavezne) prekršajne naloge, podnosi optužne prijedloge i kaznene prijave,
 - sudjeluje u glavnim raspravama na općinskim sudovima u svojstvu svjedoka;
 - sudjeluje u prethodnom postupku povodom kaznenih djela temeljem zahtjeva državnog odvjetništva
- c) osiguravanje informacija javnosti:
- priprema prijedloge pismena Hrvatskom saboru, Vladi Republike Hrvatske, Uredu predsjednika Republike Hrvatske, državnom odvjetništvu, pučkoj pravobraniteljici, državnim tijelima, nevladinim udrugama,
 - priprema obavijesti službama za informiranje i odgovora na upite građana
- d) ostalo:
- sudjeluje u ostvarivanju suradnje s drugim tijelima državne uprave i JLS, a osobito s drugim inspekcijskim službama,
 - sudjeluje u stručnom usavršavanju IZO te sudionika sustava zaštite okoliša,
 - sudjeluje u poslovima međunarodne suradnje.

2.2. Ciljevi i prioriteti

Dugoročni strateški cilj IZO je zaštita i očuvanje okoliša, u koju svrhu su i definirane tri mjere u Provedbenom programu Državnog inspektorata za razdoblje 2021.-2024.

- ✓ Otkrivanje, suzbijanje i procesuiranje nezakonitosti u području industrijskog onečišćenja
- ✓ Otkrivanje, suzbijanje i procesuiranje nezakonitosti u području zaštite zraka, zaštite ozonskog sloja i klimatskih aktivnosti
- ✓ Otkrivanje, suzbijanje i procesuiranje nezakonitosti u području gospodarenja otpadom.

Ove mjere doprinose i ispunjavanju ostvarenja cilja „Samodostatnost u hrani i niskougljična energetska tranzicija“ kao jednog od zadanih ciljeva Programa Vlade RH 2020.-2024.

Odgovornost svake inspekcije, pa tako i IZO, je osigurati primjenu propisa koju je ovlaštena nadzirati na učinkovit, stručan, jedinstven i integriran način. Provođenje regulative je bitna i jaka veza u regulatornom lancu za kojeg je preduvjet jedinstvena i integrirana okolišna regulativa s dobrim tehničkim standardima.

Osnovne zadaće IZO su nadzor primjene propisa radi usklađenosti nadziranih osoba s propisima u području zaštite okoliša kao i poticaj njene primjene s ciljem unapređenja kvalitete okoliša i života građana te sprečavanja onečišćenja, štete i ozbiljnih nesreća.

Ispunjavanje tog cilja osigurava se:

- provođenjem koordiniranih i drugih tematskih nadzora,
- naređivanjem i po potrebi prisilnim izvršenjem inspekcijskih i drugih mjera u okviru ovlasti,
- edukacijom i treningom te aktivnom ulogom i sudjelovanjem u EU mrežama.

U svrhu ispunjavanja te zadaće, a s obzirom na trenutni broj inspektora zaštite okoliša u odnosu na brojnost obveznika primjene propisa, kao i njihov različit utjecaj na stanje okoliša, nužnost u radu inspekcije je određivanje prioriteta prilikom planiranja provedbe inspekcijskih nadzora, a od posebne je važnosti permanentna edukacija inspektora kako bi se ovi nadzori obavljali na učinkovit, stručan, jedinstven i integriran način. Također je nužno uspostaviti učinkovitiji zakonski okvir za izvršenje inspekcijskih rješenja o uklanjanju otpada putem treće osobe.

Planiranjem i provedbom sustavnih i koordiniranih inspekcijskih nadzora i jačanjem administrativnih kapaciteta inspekcije, doprinosi se povećanju odgovornosti nadziranih osoba u primjeni propisa iz područja zaštite okoliša i time očuvanju svih sastavnica okoliša.

2.3. Struktura i administrativni kapaciteti

U razdoblju 1.01. - 31.12.2023. IZO je svoje aktivnosti provodila u sastavu Sektora za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor u Središnjem uredu Državnog inspektorata te u područnim uredima Državnog inspektorata, a sukladno Uredbi o unutarnjem ustrojstvu Državnog inspektorata (NN, br. 97/20, 119/20) i Pravilniku o unutarnjem redu Državnog inspektorata. Na poslovima inspektora zaštite okoliša je s danom 31.12.2023. bilo zaposleno 55 inspektora.

IZO je svoje aktivnosti provodila u okviru 4 službe Sektora za nadzor zaštite okoliša, zaštite prirode i vodopravni nadzor, i to:

1. Služba nadzora u području industrijskog onečišćenja
2. Služba nadzora u području zaštite zraka i klimatskih promjena
3. Služba nadzora u području gospodarenja otpadom
4. Služba za međunarodnu suradnju inspekcije zaštite okoliša i ujednačavanje prakse Europske unije.

U područnim uredima IZO je svoje aktivnosti provodila u okviru službi za nadzor zaštite okoliša i vodopravnu inspekciju u sjedištima područnih ureda (Osijek, Rijeka, Split, Varaždin, Zagreb) te u 19 ispostava područnih ureda.

Za razliku od pojedinih inspekcijskih tijela koja su opseg svoga nadzora suzila na specijalizirana područja nadležnosti, inspektori zaštite okoliša obavljanjem nadzora pokrivaju mnogobrojnu legislativu iz svoje nadležnosti. Pritom treba naglasiti da IZO nadzire pravne i fizičke osobe - obrtnike svih djelatnosti, odnosno da svaka pravna i fizička osoba - obrtnik u Republici Hrvatskoj može biti predmet nadzora IZO. Također, za inspekcijske nadzore postrojenja koja su obveznici ishođenja okolišne dozvole traže se iznimna opća tehnička znanja, poznavanje referentnih dokumenata o najboljim raspoloživim tehnikama te osobite organizacijske i komunikacijske vještine. Sve ovo pokazuje složenost i zahtjevnost obavljanja poslova inspektora zaštite okoliša.

3. PLAN I PROGRAM RADA U 2023. GODINI

Inspekcijski nadzori u području okoliša provode se sukladno godišnjem planu i programu rada Državnog inspektorata vodeći računa o odredbama članka 227. Zakona o zaštiti okoliša. Godišnji plan i program se u cilju obavljanja koordiniranih nadzora usklađuje s godišnjim planovima i programima rada drugih inspekcija Državnog inspektorata kao i drugih tijela državne uprave.

Plan se temelji na strateškim dokumentima zaštite okoliša, podacima iz baza podataka Informacijskog sustava zaštite okoliša Ministarstva te bazama podataka IZO i ostalih izvora (Hrvatska gospodarska komora, Hrvatska obrtnička komora, Državni zavod za statistiku) na nacionalnoj razini. U određivanju prioriteta za planiranje inspekcijskih nadzora uzimaju se u obzir prije svega rizici i utjecaj na okoliš djelatnosti operatera u odnosu na onečišćenja zraka i proizvodnju otpada, proizvodni kapacitet, složenost tehnološkog procesa, mogući rizik kod upotrebe ili skladištenja opasnih tvari, prethodna usklađenost operatera s odredbama propisa, te potreba provedbe novih propisa.

Polazište za izradu plana rada IZO u 2023. godini bila je Zakonom o zaštiti okoliša propisana obveza provedbe koordiniranih nadzora operatera postrojenja kao obveznika okolišne dozvole i operatera koji proizvode ili skladište opasne tvari, kontinuitet provedbe sustavnih nadzora, saznanja o mogućem negativnom utjecaju na okoliš temeljem određenih pokazatelja i/ili subjektivnim razlozima odnosno percepciji javnosti, obveza provedbe kontrole izvršenja rješenja kao i kontrola mjera naređenih na zapisnik, te obveza stručnog osposobljavanja i unaprjeđenja rada. Koordinirani inspekcijski nadzori provode se temeljem Zakona o zaštiti okoliša, od strane inspektora zaštite okoliša i drugih suradnih inspektora nadležnih temeljem posebnih propisa za pojedine sastavnice i opterećenja okoliša.

Tematskim nadzorima obuhvaćene su pravne i fizičke osobe - obrtnici koje se na području Republike Hrvatske bave određenom djelatnošću npr. obavljanjem djelatnosti gospodarenja opasnim i/ili neopasnim otpadom, odlaganjem otpada, te prekograničnim prometom otpada. Nadzori IZO se detaljnije razrađuju u mjesečnim i tjednim planovima rada ovisno o temama određenim godišnjim planom rada, kao i zahtjevima/pritužbama drugih državnih tijela, nevladinih organizacija i građana.

3.1. Planirani inspekcijski nadzori

Slijedom prethodno navedenog, u 2023. godini bili su planirani slijedeći tematski nadzori:

- koordinirani inspekcijski nadzori operatera postrojenja koji podliježu obvezi ishođenja okolišne dozvole i područja postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari u količinama koje mogu uzrokovati velike nesreće (Seveso postrojenja). Koordinirani nadzori planirani su prema posebnom programu rada i u njima osim inspektora zaštite okoliša sudjeluju i drugi inspektori Državnog inspektorata nadležni za nadzor primjene propisa kojim se uređuje zaštita pojedinih sastavnica okoliša, zaštita od štetnog djelovanja opasnih kemikalija i buke te inspektori zaštite od požara i inspektori civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova;
- nadzor odlagališta otpada u smislu kontrole provedbe njihove sanacije i izvršenja zadaća propisanih programom aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara;
- nadzor osoba koje obavljaju djelatnost gospodarenja otpadom radi utvrđivanja usklađenosti njihovog rada s izdanim dozvolama i nadzor prekograničnog prometa otpadom;
- nadzor pročistača komunalnih otpadnih voda.

U svrhu učinkovite provedbe planiranih aktivnosti za ove su tematske cjeline zaduženi inspektori zaštite okoliša – koordinatori.

Osim ovih ciljanih nadzora planirano je i obavljanje kontrola izvršenja rješenja kao i kontrolnih nadzora na temelju mjera danih na zapisnik te nadzor drugih gospodarskih subjekata koji nisu obuhvaćeni tematskim nadzorima.

3.2. Neplanirani inspekcijski nadzori

Osim unaprijed planiranih subjekata nadzora, obavljaju se i nadzori povodom podnesaka drugih tijela državne uprave, nevladinih organizacija i građana, u kojima se ukazuje na moguće povrede propisa iz područja okoliša, a koji prema dosadašnjem iskustvu IZO čine do 30 % svih obavljenih nadzora.

3.3. Unaprjeđenje rada i suradnja inspekcije

S obzirom na složenost inspekcijskog nadzora u području zaštite okoliša, izuzetno veliki broj propisa koji se primjenjuju u području zaštite okoliša, kao i na činjenicu da je široki raspon zvanja koja su predviđena kao moguća za obavljanje poslova inspektora zaštite okoliša, važno je da se inspektori zaštite okoliša redovito educiraju i razmjenjuju znanja i iskustva kako bi njihova postupanja bila ujednačena.

U cilju unaprjeđenja rada i stjecanja stručnih znanja u primjeni propisa, tijekom 2023. godine bilo je planirano aktivno sudjelovanje IZO na radionicama u sklopu EU projekata kao i aktivnosti IZO koje se provode u okviru međunarodnih mreža, naročito u provedbi projekata IMPEL-a. Također je planirana daljnja suradnja sa ostalim nadležnim tijelima za provedbu propisa iz područja zaštite okoliša kroz neposrednu razmjenu informacija i iskustva.

IZO u kontroli provedbe propisa planira kontinuiranu suradnju s drugim tijelima državne uprave kroz koordinirane inspekcijske nadzore u području okoliša, inspekcijske nadzore prekograničnog prometa otpadom i druge zajedničke nadzore.

Usporedno s time kontinuirano se planiraju aktivnosti na unapređenju znanja inspektora i razmjeni iskustava, razvitak alata za planiranje, provođenje i izvještavanje o inspekcijskim aktivnostima.

3.3.1. Suradnja s drugim tijelima državne uprave

Koordinirani inspekcijski nadzori temeljem Zakona o zaštiti okoliša provode se kontinuirano od 2007. godine radi nadzora operatera postrojenja koji podliježu obvezi ishoda dozvole i područja postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari u količinama koje mogu uzrokovati velike nesreće (Seveso postrojenja), kao i zahvati za koje je potrebna obveza procjene utjecaja na okoliš i ocjene o potrebi procjene utjecaja na okoliš, te po potrebi i drugih pravnih i fizičkih osoba čija je djelatnost od utjecaja na okoliš i zdravlje ljudi. U koordiniranim inspekcijskim nadzorima osim IZO koja ima ulogu koordinatora, ovisno o djelatnosti nadzirane osobe sudjeluju i slijedeći inspektori Državnog inspektorata: vodopravni inspektori, sanitarni inspektori, elektroenergetski inspektori, inspektori opreme pod tlakom, inspektori rada u području zaštite na radu, rudarski inspektori, veterinarski inspektori, poljoprivredni inspektori i inspektori zaštite prirode te inspektori zaštite od požara i inspektori civilne zaštite MUP-a.

3.3.2. Međunarodna suradnja

Aktivno sudjelovanje i suradnja inspektora zaštite okoliša Državnog inspektorata Republike Hrvatske kroz rad u međunarodnim organizacijama, mrežama i projektima predstavlja jedan od načina jačanja kapaciteta IZO za uspješniju provedbu i kontrolu provedbe EU zakonodavstva,

usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s odredbama i obvezama koje proizlaze iz EU i međunarodnog zakonodavstva, omogućuje neposrednu razmjenu iskustava, informacija i znanja s drugim inspektorima (prvenstveno iz EU) te usklađivanje inspekcijskog postupanja u svim zemljama članicama.

U 2023. godini planiran je nastavak sudjelovanja IZO u radu i aktivnostima međunarodnih mreža, naročito IMPEL mreže, Tehničke radne grupe za SEVESO inspekciju (TWG2), te sudjelovanje inspektora zaštite okoliša kao stručnjaka u TAIEX² instrumentu.

4. PROVEDBA PLANA I PROGRAMA RADA

4.1. Planirani inspekcijski nadzori

Sukladno planu i programu rada, tijekom 2023. godine IZO je obavila planirane koordinirane inspekcijske nadzore operatera postrojenja koji podliježu obvezi ishođenja okolišne dozvole kao i primjene propisa kojim se uređuje sprječavanje velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (Seveso postrojenja).

Obavljeni su slijedeći planirani tematski nadzori odnosno nadzori:

- 203 odlagališta otpada pri čemu su obavljena 232 inspekcijska nadzora
- 104 ovlaštenika za gospodarenje otpadom
- 202 pošiljke otpada u prekograničnom prometu otpadom.

Umjesto nadzora pročišćača komunalnih otpadnih voda kao tematski nadzor je obavljen nadzor 90 betonara i/ili asfaltnih baza pri čemu je obavljeno 166 inspekcijskih nadzora, a IZO je sudjelovala i u nadzoru ugostiteljskih objekata u sklopu tematske akcije „turistička sezona“.

4.1.1. Nadzor odlagališta otpada

Sukladno Programu aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku u 2023. godini (Zaključak Vlade RH, KLASA: 022-03/23-07/02, URBROJ: 50301-29/23-23-2 od 8. veljače 2023.) i Planu rada Državnog inspektorata za 2023. godinu IZO je obavila nadzore odlagališta neopasnog otpada. Nadzori su provedeni u razdoblju od travnja do srpnja 2023. godine u suradnji s inspekcijom Ministarstva unutarnjih poslova i predstavnicima JLS.

Naglasak pri obavljanju inspekcijskih nadzora stavljen je na ispunjavanje uvjeta propisanih Programom aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku prije početka i tijekom turističke sezone, usklađenost rada odlagališta s izdanom dozvolom za gospodarenje otpadom, posjedovanje dozvole za gospodarenje otpadom propisane Zakonom o gospodarenju otpadom, redoslijed i dinamiku zatvaranja odlagališta te status tijekom sanacija odlagališta.

Sanacija odlagališta otpada propisana je Planom gospodarenja otpadom RH za razdoblje od 2017. - 2022. godine („Narodne novine“, broj 3/17) odnosno mjerom 7.4. kojom je određeno da će se sanacija odlagališta neopasnog otpada provesti do kraja 2022. godine. Izmjenama plana

² Technical Assistance and Information Exchange - instrument kratkoročne tehničke pomoći Europske unije namijenjen institucionalnoj suradnji između tijela javne uprave država članica Europske unije i država korisnica

gospodarenja otpadom predviđeno je da se sanacija odlagališta neopasnog otpada prenosi u sljedeće plansko razdoblje.

Tijekom 2023. godine IZO je obavila nadzor **203** odlagališta otpada od čega 76 aktivnih odlagališta, 102 zatvorenih odlagališta, 21 „divljeg odlagališta“ i 4 odlagališta građevnog otpada pri čemu su provedena 232 inspekcijska nadzora od čega 95 nadzora na aktivnim odlagalištima, 112 nadzora na zatvorenim odlagalištima, 21 nadzor na „divljim“ odlagalištima i 4 nadzora na odlagalištima građevnog otpada.

Tablica br. 1. Broj nadziranih odlagališta po statusu i županijama u 2023. godini

Rbr.	Županija	Broj nadziranih odlagališta					Ukupno
		Aktivna odlagališta		Odlagališta građevnog otpada	Zatvorena odlagališta	„Divlja odlagališta“	
		Ukupno	Bez dozvole*				
1.	Ličko-senjska	6	2		5		11
2.	Primorsko-goranska	1			10		11
3.	Istarska	3		4	9	1	17
4.	Zadarska	3	2		4	3	10
5.	Šibensko-kninska	3			6	2	11
6.	Splitsko-dalmatinska	10	4		6	3	19
7.	Dubrovačko-neretvanska	6	2		3	1	10
8.	Karlovačka	3	1		4		7
9.	Sisačko-moslavačka	5			4		9
10.	Virovitičko-podravska	3			5		8
11.	Požeško-slavonska	2					2
12.	Brodsko-posavska	3			3		6
13.	Osječko-baranjska	7			8		15
14.	Vukovarsko-srijemska	2			3	2	7

15.	Koprivničko-križevačka	3			9	3	15
16.	Bjelovarsko-bilogorska	4			4		8
17.	Varaždinska	1			5	6	12
18.	Međimurska	1			7		8
19.	Krapinsko-zagorska	4			3		7
20.	Zagrebačka	5	1		4		9
21.	Grad Zagreb	1					1
	Ukupno:	76	12	4	102	21	203

* dozvola za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom

Prema podacima iz inspekcijskih nadzora provedenih u 2023. godini, od 76 nadziranih aktivnih odlagališta njih 60 je sanirano u cijelosti ili djelomično (pojedine faze sanacije), na 14 je sanacija u tijeku (bilo da se radi o pripremnim radnjama prije početka radova ili izvođenju radova na odlagalištu), a na 2 odlagališta sanacija nije započela. Od 102 zatvorena odlagališta njih 57 je sanirano u cijelosti ili djelomično, na 33 odlagališta je sanacija u tijeku, a na 12 odlagališta sanacija nije započela. Od 4 odlagališta za građevni otpad 1 je sanirano, a na 2 je sanacija u tijeku. Od 21 „divljeg odlagališta“ sanirano je 5 odlagališta, kod 3 odlagališta je sanacija u tijeku, a na 13 odlagališta sanacija nije započela.

Od planiranih 11 centara za gospodarenje otpadom koji su se trebali izgraditi do kraja 2022. godine sukladno Planu gospodarenja otpadom RH za razdoblje 2017. - 2022., izgrađena su i u funkciji su 3 centra za gospodarenje otpadom: CGO Mariščina u Primorsko-goranskoj županiji, CGO Kaštijun u Istarskoj županiji i CGO Bikarac u Šibensko – kninskoj županiji. Izmjenama Plana gospodarenja otpadom RH iz 2022. godine predviđeno je da se izgradnja preostalih 8 CGO prenosi u sljedeće plansko razdoblje od 2023. do 2029. godine.

Na odlagališta otpada još uvijek se odlaže neobrađeni komunalni otpad iako je člankom 29. stavkom 2. Zakona o gospodarenju otpadom propisano da je na odlagališta dozvoljeno odlaganje otpada koji je prošao prethodnu obradu otpada prije odlaganja.

Odredbom članka 29. Zakona o gospodarenju otpadom propisano je da je osoba koja obavlja djelatnost gospodarenja otpadom dužna ishoditi dozvolu za gospodarenje otpadom odnosno odlagališta na kojima se odlaže otpad moraju imati dozvolu za postupak odlaganja otpada (D1).

Od 76 nadziranih aktivnih odlagališta otpada njih 64 ima dozvolu za odlaganje otpada, a za 9 odlagališta su podneseni zahtjevi za izdavanje dozvola. Također od 4 odlagališta građevnog otpada 1 ima dozvolu za odlaganje otpada, a za 1 je podnesen zahtjev.

Zbog utvrđenih nepravilnosti naređeno je 38 mjera na zapisnik od kojih su 22 izvršene, doneseno je 10 rješenja temeljem Zakona o gospodarenju otpadom od kojih su 2 izvršena, te 1 rješenje temeljem Zakona o zaštiti okoliša koje je izvršeno i 1 rješenje temeljem Zakona o zaštiti zraka. Također su izdana 4 prekršajna naloga.

Prema podacima kojima raspolaže IZO, tijekom 2023. evidentirano je 5 požara na odlagalištima otpada od čega 1 u kontinentalnom dijelu (na aktivnom odlagalištu Vinogradine u Požegi), a 4 na jadranskom području Republike Hrvatske (na aktivnim odlagalištima Bikarac u Šibeniku, Grabovica u Dubrovniku i Mala Promina u Kninu i na zatvorenom odlagalištu Dolci u Starom Gradu). Uzroci požara su nepoznati. U 2023. godini evidentirano je 8 požara manje nego u 2022. godini kada ih je zabilježeno 13, odnosno za 14 manje od zabilježenih 19 u 2021. godini, te se bilježi kontinuirani pad broja požara.

Zaključno se može reći da su nakon inspekcijskih nadzora tijekom 2020. godine učinjeni pomaci u svrhu usklađenja rada odlagališta sa zakonskim propisima odnosno upravitelji odlagališta su se aktivnije uključili u postupak ishoda dozvola za gospodarenje otpadom. Tako u 2023. godini dozvolu nije imalo 12 odlagališta, u 2022. godini 15 odlagališta, u 2021. godini 20 odlagališta, a u 2020. godini 30 odlagališta nije imalo dozvolu za odlaganje otpada.

4.1.2. Nadzor ovlaštenika za gospodarenje otpadom

Planom rada IZO za 2023. godinu planiran je nastavak provedbe nadzora ovlaštenih osoba za gospodarenje otpadom. Svrha i cilj nadzora bila je provjera usklađenosti rada ovlaštenih osoba s dozvolom za gospodarenje otpadom, otklanjanje nepravilnosti u postupanju i usklađivanje rada ovlaštenih osoba sa zakonskom regulativom.

Ukupno je provedeno 112 nadzora kod 104 ovlaštene osobe za gospodarenje otpadom.

Zbog utvrđenih nepravilnosti doneseno je 14 rješenja, naređene su 32 mjere na zapisnik i izdana su 23 prekršajna naloga.

IZO je kod 9 nadziranih osoba utvrdila povrede propisa i donijela 14 rješenja temeljem Zakona o gospodarenju otpadom. Doneseno su 3 rješenja o zabrani obavljanja djelatnosti gospodarenja otpadom, 1 rješenje za dostavu propisanih podataka u ROO, 6 rješenja za uklanjanje otpada, 1 rješenje za privremenu obustavu obavljanja djelatnosti gospodarenja otpadom, 1 rješenje o zabrani skladištenja otpada bez dozvole, 1 rješenje kojim se zabranjuje izvoz pošiljke otpada i 1 rješenje zbog nepotpunog vođenja podataka u e ONTO aplikaciji.

Prema 24 ovlaštenika izrečene su 32 mjere na zapisnik i to:

- potvrditi namjeru obavljanja djelatnosti u narednoj godini u Evidenciji prijevoznika otpada, posrednika otpadom, trgovaca otpadom i reciklažnih dvorišta (tri mjere)
- korigirati podataka u e ONTO (pet mjera)
- uskladiti rad sa uvjetima s uvjetima propisanim dozvolom za gospodarenje otpadom (pet mjera)
- označiti građevinu za gospodarenje otpadom oznakom koja sadrži podatke propisane odredbom članka 19. Pravilnika o gospodarenju otpadom (jedna mjera)
- spremnike za skladištenje otpada označiti oznakama koje sadrže podatke propisane odredbom članka 17. stavka 3. podstavka 3. Pravilnika o gospodarenju otpadom (jedna mjera)
- ishoditi financijsko jamstvo (dvije mjere)
- osigurati skladištenja otpada sukladno članku 17. Pravilnika o gospodarenju otpadom, (jedna mjera)
- ukloniti nepropisno odloženi otpad, (tri mjere)

- prijaviti uređaj za loženje u Registar malih, srednjih i velikih uređaja za loženje i srednjih i velikih plinskih turbina, (jedna mjera)
- osigurati uvjete za skladištenje otpada u skladu s Elaboratom gospodarenja otpadom (jedna mjera)
- osigurati ograde oko cijele lokacije za gospodarenje otpadom (jedna mjera)
- skladištiti balirani otpad na otvorenom skladišnom prostoru u visini koja je u skladu s Elaboratom gospodarenja otpadom (jedna mjera)
- dostaviti podatke u ROO (dvije mjere)
- privremena obustava obavljanja djelatnosti gospodarenja otpadom (jedna mjera)
- podnijeti Zahtjev za upis u Očevidnik ukidanja statusa otpada za agregat nastao oporabom (jedna mjera)
- kategorizirati otpad (dvije mjere)
- propisno uskladištiti nepropisno uskladišteni otpad (jedna mjera).

IZO je također pokrenula 23 prekršajna postupka odnosno izdana su 23 prekršajna naloga i to:

- dva prekršajna naloga zbog ne dostave podataka u ROO,
- sedam prekršajnih naloga zbog neažurnog vođenja e ONTO,
- dva prekršajna naloga zbog gospodarenja otpadom bez izdane dozvole za gospodarenje otpadom,
- šest prekršajnih naloga zbog rada protivno izdanoj dozvoli za gospodarenje otpadom,
- jedan prekršajni nalog zbog obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom bez upisa u Očevidnik sakupljača i oporabitelja,
- jedan prekršajni nalog zbog izvoza nezakonite pošiljke otpada,
- jedan prekršajni nalog jer je otpadu ukinut status otpada bez upisa u Očevidnik ukidanja statusa otpada
- jedan prekršajni nalog zbog preuzimanja otpada bez Pratećeg lista,
- jedan prekršajni nalog zbog ne poštivanja privremene obustave obavljanja djelatnosti gospodarenja otpadom,
- jedan prekršajni nalog zbog predaje otpada neovlaštenoj osobi.

U nadzorima tijekom 2022. godine je prema 28 ovlaštenih osoba izrečeno 38 mjera na zapisnik i pokrenuto je 8 prekršajnih postupaka, a u 2023. godini su izrečene 32 mjere na zapisnik prema 24 ovlaštene osobe i pokrenuta su 23 prekršajna postupka.

Što se tiče uparvnih postupaka, provedenim inspekcijskim nadzorima u 2022. godini inspekcija zaštite okoliša je kod 6 ovlaštenih osoba utvrdila povrede propisa i donijela 10 rješenja temeljem Zakona o gospodarenju otpadom, a u 2023. godini kod 9 ovlaštenih osoba utvrđene povrede propisa i doneseno je 14 rješenja temeljem Zakona o gospodarenju otpadom.

4.1.3. Nadzor pošiljaka otpada u prekograničnom prometu

Prekogranični promet otpada reguliran je Uredbom o pošiljkama otpada³ te odredbama članaka 116. - 128. Zakona o gospodarenju otpadom dok je inspekcijski nadzor određen odredbama članaka 151. i 152. istog Zakona.

Sukladno odredbama Uredbe o pošiljkama otpada, otpad u prekograničnom prometu otpada kategorizira se kao otpad sa **Zelenog popisa** (Prilozi III, IIIA i IIIB), otpad sa **Žutog popisa** (Prilozi IV i IVA) te na otpad nepopisan na Žutom niti na Zelenom popisu otpada. Zakonom o gospodarenju otpadom propisano je da je zabranjeno na teritorij Republike Hrvatske isporučiti opasni otpad, miješani komunalni otpad i ostatke od spaljivanja miješanog komunalnog otpada radi zbrinjavanja, a sukladno članku 11. stavku 1. točki (e) Uredbe o pošiljkama otpada, također i isporučivati miješani komunalni otpad radi korištenja u energetske svrhe.

U slučaju prekograničnog prometa otpada unutar EU, otpad sa Žutog popisa podliježe postupku prethodne pisane obavijesti i odobrenja (notifikacijski postupak) bez obzira je li u drugu državu upućen na uporabu ili zbrinjavanje dok otpad sa Zelenog popisa upućen u drugu državu na uporabu ne podliježe notifikacijskom postupku već podliježe zahtjevima iz članka 18. Uredbe o pošiljkama otpada.

Izvoz otpada sa Zelenog popisa otpada u države na koje se ne primjenjuje Odluka OECD-a o kontroli prekograničnog kretanja otpada mora se odvijati u skladu s Uredbom o izvozu određenog otpada namijenjenog za uporabu⁴. U slučaju da država odredišta nije popisana u navedenoj Uredbi, izvoz podliježe notifikacijskom postupku.

Radi provedbe odredbi Uredbe o pošiljkama otpada te sprječavanja ilegalnih pošiljaka otpada, sklopljen je Sporazum o suradnji u provedbi nadzora prekograničnog prometa pošiljki otpada u Republici Hrvatskoj, a uključuje inspekcijske nadzore ustanova, poduzeća, posrednika i trgovaca te inspekcijske nadzore pošiljaka otpada i povezane uporabe ili odlaganja pokrivajući cijelo geografsko područje Republike Hrvatske.

Nadzor prekograničnog prometa otpadom u Republici Hrvatskoj provode inspektori zaštite okoliša Državnog inspektorata, ovlaštene službenici Ministarstva financija - Carinske uprave (carinski službenici) i ovlaštene službenici Ministarstva unutarnjih poslova (policija), na temelju Sporazuma o suradnji prilikom provođenja nadzora prekograničnog prometa pošiljki otpada te Plana nadzora pošiljaka otpada.

Tijekom 2023. obavljeno je ukupno 114 nadzora prekograničnog prometa otpadom od čega 77 planiranih i 37 izvanrednih nadzora. Od ukupno 114 nadzora njih 44 obavljeno je na 9 graničnih prijelaza, 25 nadzora na cestovnim pravicima, 7 nadzora na kontejnerskim terminalima u lukama i 6 na željeznici, te 32 nadzora kod pravnih i fizičkih osoba – obrtnika. U nadzorima su pregledane ukupno 202 pošiljke.

U inspekcijskim nadzorima je otkriveno 46 nezakonitih pošiljki otpada u ukupnoj količini od 806,09 t otpada za razliku od 2022. godine kada je bilo otkriveno 40 nezakonitih pošiljaka otpada. U lučkim terminalima otkriveno je 17 nezakonitih pošiljaka, na cestovnim pravicima

³ Uredba (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o pošiljkama otpada (SL L 190, 12. 7. 2006.), kako je zadnje izmijenjena i dopunjena Delegiranom uredbom Komisije (EU). 2020/2174 od 19. listopada 2020. o izmjeni priloga I.C, III., III.A, IV., V., VII. i VIII. Uredbi (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća o pošiljkama otpada (Tekst značajan za EGP)

⁴ Uredba Komisije (EZ) br. 1418/2007 od 29. studenoga 2007. o izvozu određenog otpada namijenjenog za uporabu navedenog u Prilogu III. ili III.A Uredbi (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća u određene zemlje na koje se ne primjenjuje Odluka OECD-a o kontroli prekograničnog kretanja otpada (SL L 316, 4.12.2007.), kako je zadnje izmijenjena Uredbom Komisije (EU) 2022/520 od 31. ožujka 2022. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 1418/2007 o izvozu određenog otpada namijenjenog za uporabu navedenog u Prilogu III. ili III.A Uredbi (EZ) br. 1013/2006 Europskog parlamenta i Vijeća u određene zemlje na koje se ne primjenjuje Odluka OECD-a o kontroli prekograničnog kretanja otpada (Tekst značajan za EGP)

otkrivena je 1 nezakonita pošiljaka, a 28 nezakonitih pošiljaka je otkriveno kod pravnih ili fizičkih osoba - obrtnika. U najviše slučajeva utvrđeno je da se radi o „mješavini otpad” i to otpadne plastika te otpadnog tekstila.

Tablica br. 2: Važniji pokazatelji o postupanju inspekcije u razdoblju od 2020-2023. godina

IZVJEŠĆE O INSPEKCIJSKOM NADZORU PREKOGRANIČNOG PROMETA OTPADOM U RAZDOBLJU 2020-2023. U REPUBLICI HRVATSKOJ					
Ukupni broj planiranih lokacija na graničnim prijelazima i pravnim /fizičkim osobi koje su obuhvaćene nadzorom		2020	2021	2022	2023
		94	59	145	68
Izvanredni inspekcijski nadzori		26	43	13	37
Ukupni broj obavljenih nadzora		120	102	158	114
Ukupni broj pregledanih pošiljaka		295	209	226	202
Broj nezakonitih pošiljki		241	90	40	46
Poduzete mjere	Broj rješenja	1	9	3	6
	Prekršajne prijave	2	7	5	6
	Kaznene prijave	13	21	14	3

IZO je tijekom 2023. godine podnijela 3 kaznene prijave i izdala 6 prekršajnih naloga i izrekla novčane kazne u iznosu od 41.409,61 eura. Također je naređena 1 mjera na zapisnik i doneseno 6 rješenja. Dokazivanje počinjenja kaznenog djela ugrožavanja okoliša otpadom zbog ilegalnih pošiljki otpada se tijekom 2023. godine, kao i prethodnih godina, provodio suradnjom inspektora zaštite okoliša Državnog inspektorata, kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova i ovlaštenih službenika Ministarstva financija - Carinske uprave.

U otkrivanju kaznenih djela prekograničnog prometa nezakonitih pošiljki otpada izuzetno je bitna daljnja koordinacija i suradnja IZO, kriminalističke policije Ministarstva unutarnjih poslova i ovlaštenih službenika Ministarstva financija - Carinske uprave

Fotografije nekih nezakonitih pošiljka otpada otkrivenih u Republici Hrvatskoj

4.1.4. Nadzor betonara i asfaltnih baza

IZO je u 2023. godini obavila tematske nadzore asfaltnih baza i betonara kojima je obuhvaćeno 90 subjekata, od kojih 22 asfaltne baze, 63 betonare i 5 postrojenja koja su ujedno asfaltne baze i betonare. Ukupno je obavljeno 166 inspekcijskih nadzora te je temeljem utvrđenih nepravilnosti izdano 67 mjera na zapisnik, doneseno 25 rješenja i izdana su 23 prekršajna naloga.

Naređene su slijedeće mjere na zapisnik:

- ukloniti nepropisno uskladišten otpad
- kategorizirati otpad odnosno odrediti ključni broj otpada
- otpad predati ovlaštenoj osobi uz prateći list

- potvrditi namjeru obavljanja djelatnosti u narednoj godini u Očevidniku za ukidanje statusa otpada
- uređaj za loženje prijaviti u Registar malih, srednjih i velikih uređaja
- dostaviti podatke u ROO
- provesti mjerenje emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnog izvora
- podnijeti Zahtjev za upis u Očevidnik ukidanja statusa otpada za agregat nastao oporabom
- dostaviti obrazac OZO (oporaba/zbrinjavanje otpada) u Registru onečišćenja okoliša
- predati zahtjev nadležnom Ministarstvu za provedbu postupka ocjene o potrebi procjena utjecaja zahvata na okoliš (OPUO).

Doneseno je 25 rješenja kojima su izrečene slijedeće mjere:

- zabrana obavljanja djelatnosti gospodarenja otpadom (3 rješenja)
- uklanjanje otpada (9 rješenja)
- propisno uskladištiti nepropisno uskladišten otpad (2 rješenja)
- obaviti mjerenja emisija iz nepokretnih izvora emisije onečišćujućih tvari u zrak (8 rješenja)
- uređaj za loženje prijaviti u Registar malih, srednjih i velikih uređaja za loženje i srednjih i velikih plinskih turbina (1 rješenje)
- ishoditi rješenje o ocjeni o potrebi procjene utjecaja zahvata na okoliš (2 rješenja).

Pokrenuta su 23 prekršajna postupka zbog slijedećih povreda propisa:

- podaci u ROO nisu dostavljeni u propisanom roku (3 prekršajna naloga)
- obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom bez odgovarajućeg akta za obavljanje djelatnosti gospodarenja otpadom (3 prekršajna naloga)
- nije obavljano mjerenje emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnog izvora (3 prekršajna naloga)
- uređaj za loženje nije prijavljen u Registar malih, srednjih i velikih uređaja za loženje i srednjih i velikih plinskih turbina (1 prekršajni nalog)
- predaja otpada bez pratećeg lista (1 prekršajni nalog)
- posjednik otpada nije kategorizirao otpad (3 prekršajna naloga)
- proizvođač i posjednik otpada nije osigurao obradu otpada postupkom pripreme za ponovnu uporabu, recikliranjem ili oporabom i nije osigurao zbrinjavanje otpada na siguran način u roku jedne godine od nastanka tog otpada odnosno u roku godine od dana preuzimanja otpada u posjed (3 prekršajna naloga)
- posjednik otpada nije osigurao odvojeno predavanje otpada ovlaštenoj osobi (1 prekršajni nalog)
- otpad odbačen u okoliš (1 prekršajni nalog)
- nepropisno skladištenje otpada (2 prekršajna naloga)
- otpadu ukinut status otpada bez upisa u Očevidnik ukidanja statusa otpada (1 prekršajni nalog)
- ne raspolaže financijskim jamstvom (1 prekršajni nalog).

4.2. Neplanirani inspekcijski nadzori

4.2.1. Nadzori po predstavkama (prijavama)

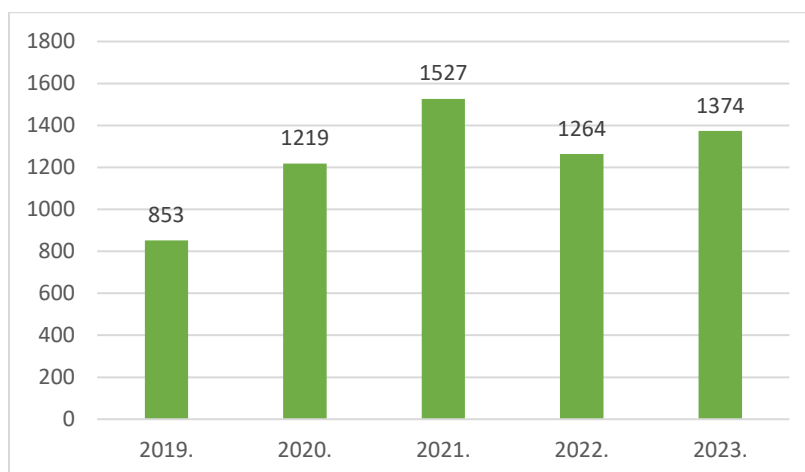
IZO je tijekom 2023. godine zaprimila ukupno 1.374 predstavke, temeljem kojih je obavila 999 inspekcijskih nadzora. Tijekom provedbe 124 nadzora utvrđene su i povrede propisa iz nadležnosti drugih inspekcija, te su takve predstavke proslijeđene drugim inspekcijama/tijelima na nadležno postupanje kao i 335 predavki čiji sadržaj se ne odnosi na nadležnost IZO.

Prema strukturi podnositelja predstavki, najbrojnije su predstavke zaprimljene od građana (606) i anonimne predstavke (284). Od ostalih podnositelja najzastupljenije su predstavke JLS i Ministarstva unutarnjih poslova, zatim slijede predstavke nevladinih udruga, pučke pravobraniteljice, ostalih inspekcija, općinskih i županijskih državnih odvjetništava, Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske.

Iz područja nadležnosti IZO, najčešći razlozi podnošenja predstavki odnosili su se na sumnju u nepropisno gospodarenje otpadom, onečišćenje zraka iz raznih izvora, neugodne mirise, spaljivanje otpada, preuzimanje ambalažnog otpada u sustavu povratne naknade u trgovinama, svjetlosno onečišćenje i ostalo.

Iz područja nadležnosti drugih inspekcija/tijela, sadržaj najvećeg broja predstavki se odnosio na odlaganje i odbacivanje otpada u okoliš te spaljivanje otpada od strane fizičkih osoba, iz nadležnosti komunalnog redarstva. Najčešći sadržaj ostalih zaprimljenih predstavki se odnosio na onečišćenje voda, bespravnu gradnju, neodržavanje okućnica i nepropisno ispuštanje sadržaja septičkih jama.

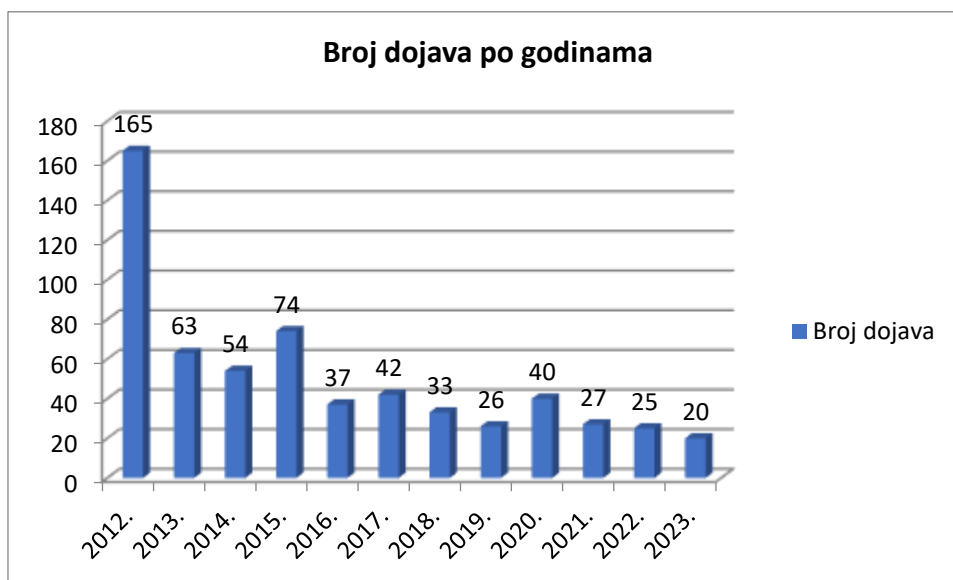
Prikaz broja zaprimljenih predstavki u razdoblju 2019. - 2023. godine

4.2.2. Izvanredni događaji

Izvanredni događaji spadaju u kategoriju neplaniranih nadzora koje provodi IZO temeljem članka 23. Odluke o obavljanju dežurstva inspektora Državnog inspektorata i članka 3. točke 15. Odluke o pripravnosti za rad inspektora Državnog inspektorata.

Tijekom 2023. godine IZO je u sustavu pripravnosti putem telefonskog dežurstva zaprimila 58 informacija o izvanrednim događajima koje je proslijedio Operativni centar civilne zaštite (OCCZ) odnosno županijski centri 112. Od ukupno zaprimljenih 58 dojava, IZO je postupala u 20 slučajeva dok su u ostalim slučajevima koji nisu u nadležnosti IZO, djelatnici Centra 112 upućeni na nadležne službe.

Broj dojava u kojima je postupala IZO

Na temelju zaprimljenih dojava IZO je tijekom 2023. godine obavila 20 nadzora od kojih je u 20 slučajeva potvrđeno da se radilo o izvanrednim događajima od kojih u svim (20) slučajevima bez posljedica za okoliš. U svim slučajevima utvrđen je onečišćivač.

Prema mjestu nastanka izvanrednog događaja - području nadležnosti, najviše izvanrednih događaja (6) zabilježeno je na području Zagrebačke županije, a koji su vezani uz dojave uslijed raznih mehaničkih oštećenja transportnih cjevovoda. Slijedi Međimurska županija sa četiri (4) dojave, Šibensko – kninska i Sisačko-moslavačka županija sa po dvije (2) te Karlovačka, Primorsko-goranska, Koprivničko-križevačka, Krapinsko-zagorska, Bjelovarsko-bilogorska i Osječko-baranjska županija sa po jednom (1) dojavom. Tijekom godine najveći broj dojava njih pet (5), zaprimljen je u mjesecu siječnju.

Uzroci nastanka i posljedice izvanrednog događaja

Prema rezultatima inspekcijskih nadzora utvrđeno je da je najčešći uzrok nastanka izvanrednog događaja bilo izlijevanje otpadnih tekućina (12) od čega su najviše (11 slučajeva) uslijed propuštanja cjevovodnih transporta - naftovoda, bušotina, slanovoda, kondenzatovoda te izlijevanja nafte i naftnih derivata u okoliš uključujući jedan (1) slučaj izlijevanja uslijed (1) ilegalnog priključka (na magistralni naftovod INA, d.d.) pri čemu najčešće dolazi do onečišćenja tla ili odvodnih kanala. Zabilježen je i jedan (1) slučaj emisija u zrak zbog mehaničkog propuštanja plinovoda.

Uzrok navedenih propuštanja cjevovoda (13) bila su mehanička oštećenja cjevovoda uzrokovanih korozijom (12).

Primjeri: Onečišćenja nastalih propuštanjem cjevovoda

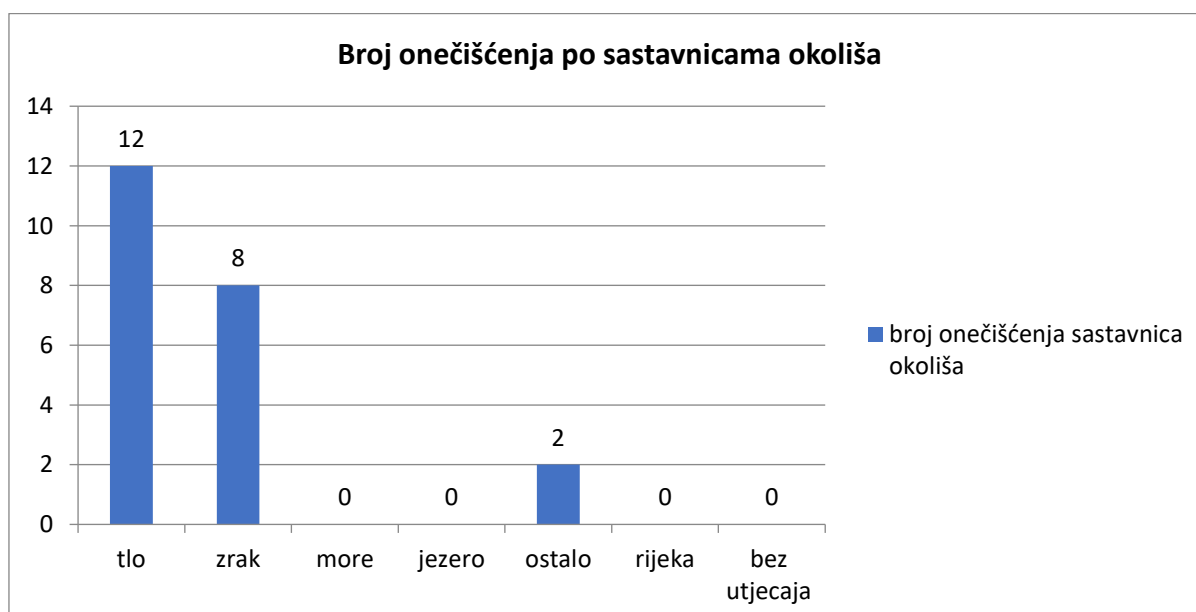
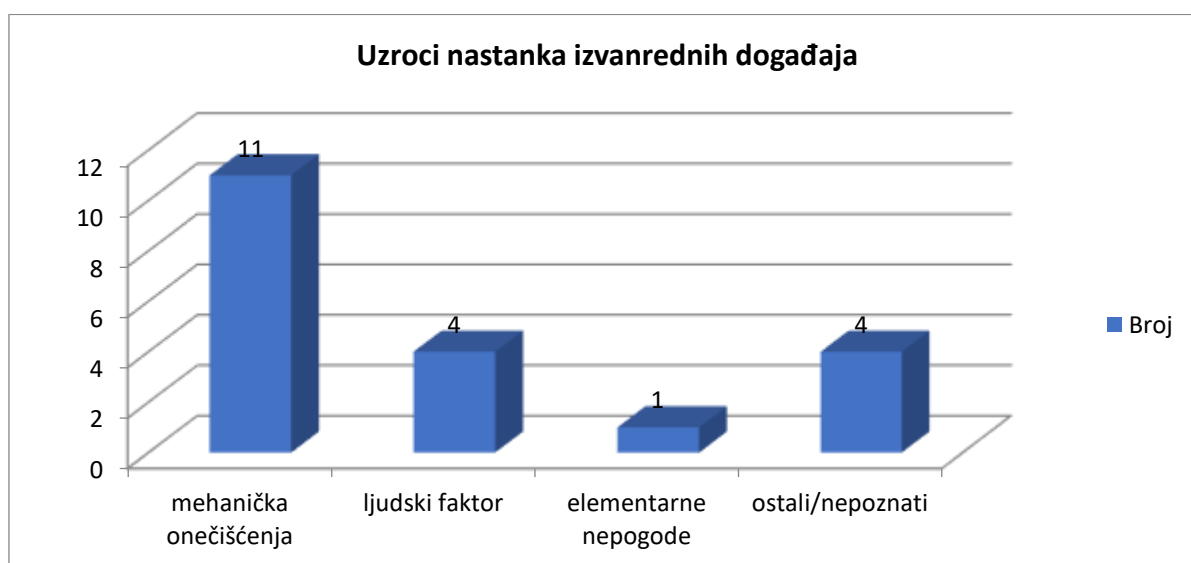
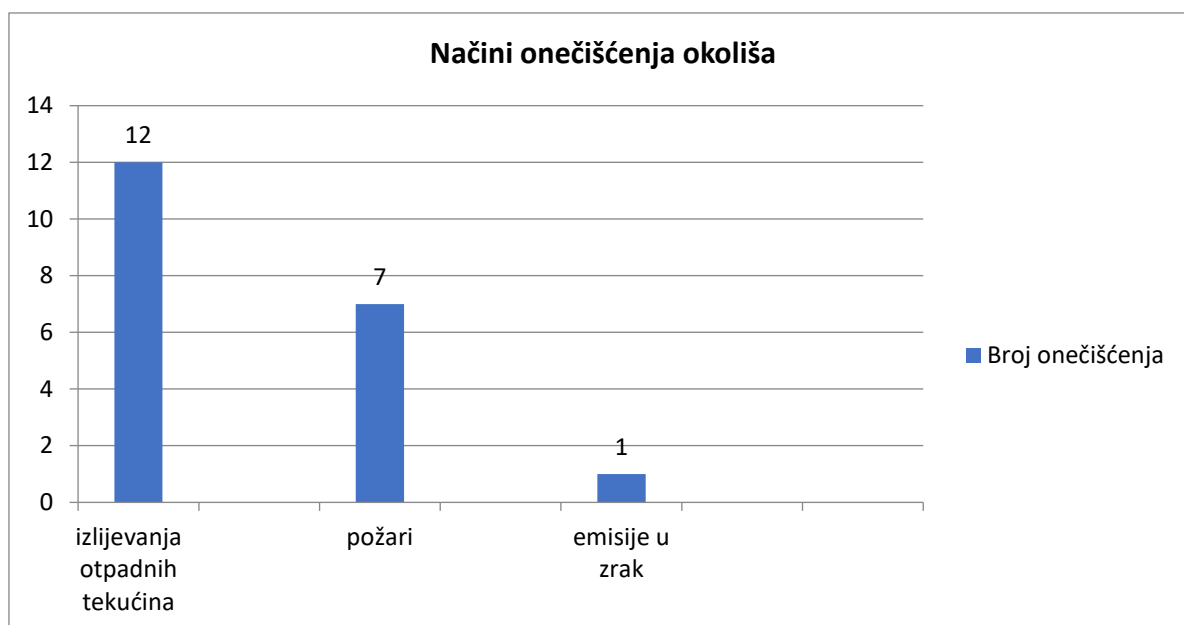
Primjeri: Sanirana onečišćenja nastala propuštanjem cjevovoda

Slijedeći najčešći uzrok nastanka izvanrednog događaja je vezan za obavljanje komunalne djelatnosti i gospodarenja otpadom izbijanjem požara (sveukupno 7), od čega su tri (3) požara na odlagalištima otpada (Ilovac Karlovac, Bikarac Grad Šibenik i Mala Promina Grad Knin), jedan (1) u reciklažom dvorištu (RD Pehlin, Rijeka zapaljenje usitnjenog glomaznog otpada nepoznatog uzroka nastanka požara), te tri (3) požara u građevinama za gospodarenje otpadom (Eko-Flor plus d.o.o., Mokrice, Oroslavlje zapaljenje otpadnog materijala od mehaničke obrade otpada uzrokovan nepoznatim uzrokom i zapaljenje radnog stroja u tvrtki WANG X d.o.o. Pušćine, Općina Nedelišće uzrokovan elementarnom nepogodom, te požar otpadnih guma u Metal Zec d.o.o. u Osijeku).

U jednom slučaju je uslijed propuštanja na trasi plinovoda prilikom (mehaničkog) puknuća u blizini postrojenja Objekta frakcionacije Ivanić Grad operatera INA Industrija nafte, d.d., došlo do ispuštanja emisija plina u zrak bez utjecaja na sastavnicu zraka.

Kao najzastupljeniji uzrok izvanrednih događaja bila su mehanička oštećenja (11), zatim ljudski faktor (4) i ostali/nepoznati (neutvrđeni) (4) uzroci te (1) elementarne nepogode.

Postupanje IZO

IZO je u slučaju neposredne opasnosti za život i zdravlje ljudi i okoliš, naređivala poduzimanje hitnih mjera radi sprječavanja daljnjeg onečišćenja okoliša i osiguranja od neposredne opasnosti u dijelu svoje nadležnosti, odnosno tražila postupanje i drugih nadležnih inspekcija prema posebnim propisima u području okoliša, odnosno poduzimala i druge potrebne mjere.

Tako je naređeno poduzimanje hitnih mjera sa ciljem uklanjanja i sprječavanja daljnjih onečišćenja (16), odnosno propisno zbrinjavanje otpada nastalog nakon požara (16), te ostale mjere (12) radi brzog sprječavanja daljnjeg onečišćavanja okoliša.

4.3. Unaprjeđenje rada i suradnja inspekcije

U odnosu na obvezu kontinuiranog stručnog usavršavanja inspektora zaštite okoliša i unaprjeđenja stečenih stručnih znanja i vještina te stjecanja novih, ista je provedena kroz sudjelovanje inspektora zaštite okoliša u radu relevantnih međunarodnih mreža.

Planirana suradnja s drugim tijelima državne uprave ostvarena je u potpunosti kroz koordinirane inspekcijske nadzore, te inspekcijske nadzore prekograničnog prometa otpadom. Također je nastavljena suradnja sa drugim EU i međunarodnim tijelima i institucijama kroz aktivno sudjelovanje u mrežama, organizacijama i radnim grupama kroz IMPEL i druge oblike međunarodne suradnje.

Tijekom izvještajnog razdoblja, nastavljena je suradnja u provedbi nadzora prekograničnog prometa otpadom u Republici Hrvatskoj koju provode inspektori zaštite okoliša Državnog inspektorata, ovlašteni službenici Ministarstva financija - Carinske uprave i ovlašteni službenici Ministarstva unutarnjih poslova, na temelju Sporazuma o suradnji prilikom provođenja nadzora prekograničnog prometa pošiljki otpada te Plana nadzora pošiljaka otpada Republike Hrvatske za razdoblje od 2020. – 2023. godine. U okviru navedene suradnje predstavnici IZO su zajedno sa carinskim službenicima sudjelovali u međunarodnoj akciji pod nazivom „TRASH“.

Suradnju s drugim inspekcijama inspektori zaštite okoliša Državnog inspektorata ostvaruju kroz koordinirane inspekcije nadzore industrijskih postrojenja kao i SEVESO postrojenja sukladno članku 227. Zakona o zaštiti okoliša a prema godišnjem programu koordiniranih nadzora.

U suradnji sa inspekcijom zaštite od požara, eksploziva i oružja Ministarstva unutarnjih poslova obavljeni su inspekcijski nadzori odlagališta na temelju Programa aktivnosti u provedbi posebnih mjera zaštite od požara od interesa za Republiku Hrvatsku u 2023.

Predstavnica IZO sudjelovala je na poziv Ministarstva na 28. sastanku stručnjaka tijela javne uprave u implementaciji Direktive o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete na okolišu.

Na poziv Ministarstva predstavnici IZO sudjelovali su samoprocjeni usklađenost hrvatskog zakonodavstva, politika i praksi s novim pravnim instrumentom OECD/LEGAL/0494 - Preporuke o osiguravanju usklađenosti s propisima o okolišu. Vezano za navedeno predstavnik IZO prezentirao je provedbu koordiniranih nadzora i ustroj DIRH-a na sastanku u organizaciji Ministarstva koji je održan na Postrojenju - Otpremna stanica Žutica operatera INA d.d. iz Zagreba, a kojom prilikom je organiziran od strane IZO i obilazak predmetnog postrojenja koje predstavlja postrojenje u kojem su prisutne velike količine opasnih tvari. U obilasku su sudjelovali i predstavnici Ministarstva i OECD-a.

Na temelju obveza koje proizlaze iz odredbi Zakona o potvrđivanju Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća (NN, br. MU 7/99) prikupljeni su i obrađeni podaci za izradu Izvješća za UNECE vezano za Deseto izvješće o primjeni Konvencije o prekograničnim učincima industrijskih nesreća (Convention on the Transboundary Effects of Industrial Accidents) za razdoblje 2019. – 2022. godine.

Slijedom imenovanja predstavnika IZO u radnu skupinu za donošenje propisa vezanih uz baterije i akumulatore iz 2022. godine proveden je niz virtualnih sastanaka i pisana komunikacija putem e-maila u okviru „Radne skupine za donošenje Zakona o provedbi UREDBE (EU) 2023/1542 o baterijama i otpadnim baterijama“.

Također, predstavnik IZO je sudjelovala u radu Radne skupine za izradu stajališta vezano za izmjene Uredbe (EU) br. 517/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o fluoriranim stakleničkim plinovima i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 842/2006 (Tekst značajan za EGP) (SL L 150, 20. 5. 2014.) i Uredbe (EZ) br. 1005/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. rujna 2009. o tvarima koje oštećuju ozonski sloj (Tekst značajan za EGP) (SL L 286, 31. 10. 2009.), a u veljači 2024. godine je donesena Uredba (EU) 2024/573 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. veljače 2024. o fluoriranim stakleničkim plinovima, izmjeni Direktive (EU) 2019/1937 i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 517/2014 (Tekst značajan za EGP) (SL L, 2024/573, 20.2.2024.) i Uredba (EU) 2024/590 Europskog parlamenta i Vijeća od 7. veljače 2024. o tvarima koje oštećuju ozonski sloj i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1005/2009 (Tekst značajan za EGP) (SL L, 2024/590, 20.2.2024.).

Inspektori zaštite okoliša aktivno sudjeluju u međunarodnim organizacijama, mrežama i projektima kao jedan od načina jačanja kapaciteta inspekcije za uspješniju provedbu i kontrolu provedbe EU legislative, usklađivanje nacionalnog zakonodavstva s odredbama i obvezama koje proizlaze iz EU i međunarodnog zakonodavstva. Ova suradnja omogućuje neposrednu razmjenu iskustava, informacija i znanja s drugim inspektorima (prvenstveno iz EU) te usklađivanje inspeksijskog postupanja u svim zemljama članicama.

IMPEL mreža

Mreža Europske unije za provedbu i izvršenje propisa iz područja zaštite okoliša (The European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law - IMPEL) međunarodna je neprofitna udruga čija je svrha podizanje svijesti, izgradnja kapaciteta i razmjena informacija i iskustava o provedbi, međunarodna suradnja, kao i promicanje europskog zakonodavstva iz područja zaštite okoliša. Osobito aktivno sudjelovanje inspekcije zaštite okoliša i inspekcije zaštite prirode provodi se u okviru IMPEL mreže, koja okuplja inspektore i predstavnike drugih službi zemalja EU u kontroli provedbe propisa zakonodavstva u području zaštite okoliša. Ova suradnja omogućuje neposrednu razmjenu iskustava, informacija i znanja s drugim inspektorima (prvenstveno iz EU) te usklađivanje inspeksijskog postupanja u svim zemljama članicama. Državni inspektorat je od svojeg osnivanja aktivno uključen u rad IMPEL mreže.

U 2023. godini održane su dvije redovite Skupštine na kojima je Državni inspektorat predstavljao nacionalni koordinator IMPEL za Republiku Hrvatsku.

Na 25. redovitoj skupštini koja je održana u Stockholm u lipnju 2023. godine, odobreni su slijedeći novi projekti: 1) “Waste recycling Risk Based Inspection Plan“ koji će se baviti planiranjem nadzora gospodarenja otpadom zasnovanog na metodi procjene rizika, 2) „Where

have the wolves gone?“, koji će se baviti rastom populacije vukova te aspektima ilegalnog lova na vukove, 3) „Joint of Networks for Wild Fungi JoNeF“, koji će razmatrati rezultate postojeće talijanske mreže za monitoring gljiva u kojoj aktivno sudjeluje 10 država, te će na temelju postojeće prakse razvijati dokument kojim će se dati smjernice za monitoring gljiva i razvoj indikatora za monitoring, 4) „Geospatial Intelligence for Environmental Damage Assessment - GIEDA“, projekt koji će analizirati u kojoj mjeri zemlje članice koriste sustave geoprostornih podataka radi utvrđivanja štete u okolišu, odnosno prijetee štete, 5) „Knowledge and Information Programme - KIP“ projekt koji će zainteresiranim stranama omogućiti prijenos znanja koje je IMPEL akumulirao u obliku rezultata projekata, a kao ogledni primjerak je odabran CAED projekt koji se bavi utvrđivanjem šteta u okolišu 6) „Enforcement Actions“ novi projekt koji je nastao iz postojećeg SWEAP projekta, a koji se bavi prekograničnim prometom otpada. Zaključno IMPEL će se u narednom razdoblju baviti uspostavljanjem mrežne stranice koja će omogućiti lakše pretraživanje rezultata IMPEL projekata te provođenjem pilot projekta koji će putem KIP platforme prenijeti znanje CAED projekta budući je utvrđivanje štete u okolišu i prijetee štete u okolišu u fokusu interesa Europske Komisije zbog razmatranja učinkovitosti Direktive o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete na okolišu⁵.

Na 26. redovitoj skupštini je predstavница Europske komisije dala pregled zbivanja u području zaštite okoliša, te ukazala na međusobnu povezanost klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti i onečišćenja okoliša. Aktivnosti Komisije su se u promatranom razdoblju uglavnom odnosile na Zakon o obnovi prirode koji je usvojen od Europskog parlamenta i koji predstavlja značajan iskorak u pokušaju obnavljanja europskih ekosustava. Naime, zakon je postavio za cilj obnavljanje kopnenih i morskih ekosustava od 20% do 2023. godine, te obnovu svih ekosustava do 2025. godine. Također, Europska komisija je usvojila prijedlog nove Uredbe o prekograničnom prometu, a ista bi trebala zabraniti izvoz plastičnog otpada u zemlje koje nisu članice OECD-a, te pojačati suradnju zemalja u provedbi Uredbe. Nadalje, dogovoren je novi način monitoringa šuma putem Programa Copernicus. Nastavljene su aktivnosti na radu zakonodavstva o zaštiti tla, a također su u tijeku pripreme za nove prijedloge propisa o kvaliteti zraka, zagađenju voda i industrijskim emisijama. Komisija aktivno radi na osmišljanju novih alata koji bi ojačali kontrolu provedbe okolišnog zakonodavstva.

Na skupštini su tradicionalno sudjelovali predstavnici Udruženje sudaca EUJFE, EPA, ENPE, te EnviCrimeNet koji je najavio organizacijsku promjenu iz mreže u neprofitnu Udrugu. Nakon usvajanja završnih izvješća za dovršene projekte, predstavnici Stručnih skupina podnijeli su izvješće o radu.

Zaključak je da je potrebno povećati broj zajedničkih inspekcijskih nadzora u svim tematskim područjima. Glavne teme 26. skupštine odnosile su se na potrebu povećanja sudjelovanja članstva u projektima, nalaženja učinkovitih načina širenja rezultata projekata, te minimalno korištenje vanjskih stručnjaka uz istodobno korištenje što većeg broja umirovljenih stručnjaka članica IMPEL-a. Agencija za zaštitu okoliša Crne Gore nova je članica IMPEL-a.

⁵ Direktiva 2004/35/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. travnja 2004. o odgovornosti za okoliš u pogledu sprječavanja i otklanjanja štete na okolišu (SL L 143, 30.4.2004.) koja je u pravni poredak Republike Hrvatske implementirana odredbama Zakona o zaštiti okoliša i Uredbe o odgovornosti za štete u okolišu (NN, br. 31/17)

Interna IMPEL radionica

Dana 3. svibnja 2023. godine, u Državnom inspektoratu održana je interna *on-line* radionica na kojoj su prezentirane aktivnosti inspektora DIRH-a u slijedećim projektima i podprojektima IMPEL mreže:

Stručna skupina za tematsku cjelinu - Industrijska postrojenja i zaštita zraka

- „*The Improving Air Quality*“ podprojekt koji ima za cilj poboljšanje kvalitete zraka, te istražiti uspješnost provedbe EU direktiva i to Direktive o kvaliteti zraka i čistijem zraku za Europu⁶ i Direktive o industrijskim emisijama⁷. Projekt se bavi činjenicom da unatoč ambiciozno postavljenim graničnim vrijednostima, koncentracije onečišćujućih tvari u zraku su još uvijek previsoke u mnogima područjima, a osobito u urbanim područjima s mješavinom industrijskih pozadinskih onečišćenja i emisija iz cestovnog prometa.
- Podprojekt „*Lessons Learnt from Industrial Accidents*“ već dugi niz godina daje potporu provedbi Direktive o industrijskim emisijama te je ovaj podprojekt s vremenom prerastao u seminar na kojem se okuplja veliki broj inspektora koji nadziru industrijska postrojenja i postrojenja u kojima su prisutne velike količine opasnih tvari.
- Inspektori zaštite okoliša također sudjeluju u podprojektima projekta „*IED and Circular Economy*“, čiji cilj je ostvariti suradnju inspekcije i osoba nadležnih za pisanje dozvola, kako bi se pojednostavnio postupak izdavanje istih, a kao rezultat projekta očekuje se smjernica za rad tijelima nadležnim za izdavanje dozvola za gospodarenje otpadom.

Stručna skupina za tematsku cjelinu – Otpad i prekogranični promet otpadom

- Sprječavanje nepoštenih praksi „*Free raiders*“ u sustavima gospodarenja otpadom električnom i elektroničkom opremom predstavlja temu ovog podprojekta koji se bavi implementacijom članka 17. Direktive o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi⁸. Jedna od aktivnosti tijekom 2023. godine, bio je i obilazak tvrtke Tratolixo u Sintri u Portugalu koja upravlja regionalnim centrom za gospodarenje otpadom na području koje obuhvaća ukupno 800.000 stanovnika.
- „*Waste management & Circular Economy*“ je projekt koji je potaknut inicijativom o gospodarenju sekundarnim mineralnim sirovinama (nusproizvod i otpad kojemu je ukinut status otpada) u skladu s pravilima EU tijekom kojega su predstavnice IZO predstavile zakonodavni okvir Republike Hrvatske koji regulira ukidanje statusa otpada, te pristup, nadzor i probleme vezane za nusproizvod u Republici Hrvatskoj.
- Podprojekt „*Plastic legislation*“ je završio s radom budući je Europska komisija provela analizu Direktive o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš^{9 10}

⁶ Direktiva 2008/50/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 21. svibnja 2008. o kvaliteti zraka i čistijem zraku za Europu (SL L 152, 11. 6. 2008.) koja je u pravni poredak Republike Hrvatske prenesena odredbama Zakona o zaštiti zraka

⁷ Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 24. studenoga 2010. o industrijskim emisijama (integrirano sprječavanje i kontrola onečišćenja) (preinačena) (tekst značajan za EGP) (SL L 334, 17.12.2010.) koja je u pravni poredak Republike Hrvatske prenesena odredbama Zakona o zaštiti okoliša

⁸ Direktiva 2012/19/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (OEEO) (SL L 197, 24. 7. 2012.) kako je zadnje izmijenjena Direktivom (EU) 2018/849 Europskog parlamenta i Vijeća od 30. svibnja 2018. o izmjeni direktiva 2000/53/EZ o otpadnim vozilima, 2006/66/EZ o baterijama i akumulatorima i o otpadnim baterijama i akumulatorima te 2012/19/EU o otpadnoj električnoj i elektroničkoj opremi (SL L 150, 14. 6. 2018.) prenesena u pravni poredak Republike Hrvatske odredbama Zakona o gospodarenju otpadom

⁹ Direktiva (EU) 2019/904 Europskog parlamenta i Vijeća od 5. lipnja 2019. o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš (SL L 155, 12. 6. 2019.) prenesena u pravni poredak republike Hrvatske odredbama Zakona o gospodarenju otpadom

¹⁰ <https://www.ecologic.eu/sites/default/files/publication/2022/3565-eu-single-use-plastics-directive-web.pdf>

- Budući kampanje za kontrolu provedbe zakonodavstva vezanog za prekogranični promet otpadom pokazuju da bi nezakonito moglo biti između 15 % i 30 % pošiljki otpada, što čini ukupnu vrijednost od 9,5 milijardi EUR godišnjih prihoda od nezakonitog trgovanja otpadom u EU, projekt „*Transfrontier Shipment of Waste*“ bavi se već dugi niz godina nezakonitim oblicima trgovine otpadom kao jednim od najtežih oblika kaznenih djela protiv okoliša a ima karakteristike organiziranog kriminala, kako unutar EU tako i izvan EU. Kako je kontinuirana suradnja od iznimne važnosti za povezivanje svih tijela koja se bave otkrivanjem ovih kaznenih djela IMPEL je osnovao mrežu Nacionalnih kontakt točaka za prekogranični promet otpadom koji se redovito sastaju 2 puta godišnje, od kojih jedan sastanak se organizira u okviru redovite godišnje Konferencije o prekograničnom prometu otpadom.
- Projekt „*Waste Enforcement Actions Project - SWEAP*“ koji je sufinanciran iz LIFE Programa Europske komisije, a njime upravlja mreža IMPEL provodio se od rujna 2018. godine do lipnja 2023. godine. Portal PREVENT koji je nastao kao rezultat projekta nudi bazu podataka materijala koji su na raspolaganju tijelima za potrebe daljnje edukacije.
- Podprojekti „*IED&Circular Economy*“, i „*Plastic Waste Shipment*“ koji se provode u okviru tematske cjeline Gospodarenje otpadom i kružna ekonomija.

Stručna skupina za tematsku cjelinu – **Međusektorske teme i alati**

Sastanak Stručne skupine održan je u sklopu Konferencije 4 Mreže koja je održana u Rimu tijekom rujna 2023. godine kojom prilikom je provedena rasprava o sadržaju i opsegu tema koje će se razmatrati u razdoblju 2025. – 2027. Zaključak je da se nameću tri važne teme u kontroli okolišnog zakonodavstva: 1. objedinjavanje pojedinačnih strategija i korištenje metode prioritizacije vezano za korištenje postojećih kapaciteta pojedinih tijela koja provode kontrolu okolišnog zakonodavstva, 2. klimatske promjene i objedinjavanje izdavanja dozvola u području okoliša, 3. korištenje novih tehnologija i podataka o promatranju zemlje za potrebe utvrđivanja činjenica u nadziranju prirode i bioraznolikosti, ilegalne sječe šuma, gospodarenju otpadom, ilegalne gradnje i dr. Projekti koji će dalje nastaviti s radom u ovoj tematskoj cjelini su svakako:

- „*Knowledge and Information Programme - KIP*“ projekt koji se razvija u platformu za prenošenje znanja prikupljenog tijekom rada na pojedinim IMPEL projektima.
- (*Criteria for the Assessment of the Environmental damage - CAED*) vezano uz primjenu priručnika za procjenu štete u okolišu koji je razvijen u okviru navedenog projekta, te u kojem se trenutno provodi edukacija edukatora radi širenja znanja i prakse prikupljene tijekom provođenja projekta i drugi projekti.

Tijekom radionice predstavljen je i rad Stručne skupine za tematsku cjelinu – Zaštita prirode, kao i Stručne skupine za tematsku cjelinu Voda i zemlja u kojima sudjeluju inspektori zaštite prirode i vodopravni inspektori Državnog inspektorata.

Sastanak IMPEL stručne skupine „Prekogranični promet otpada“, sastanak Nacionalnih kontakt točaka

Državni inspektorat je u Zagrebu od 31. svibnja do 1. lipnja 2023., bio domaćin sastanka IMPEL stručne skupine „Prekogranični promet otpada“ i sastanka nacionalnih kontakt točaka za prekogranični promet otpadom na kojem su sudjelovale 32 nacionalne kontakt osobe iz 21 zemlje članice IMPEL mreže čija odgovornost se očituje u unaprijeđenu međunarodne suradnje

i poboljšanje usklađenosti provedbe Uredbe o pošiljkama otpada. Predstavnici Državnog inspektorata predstavili su rad IZO i predstavili nekoliko studija slučajeva u postupanjima prilikom kontrole prekograničnog prometa otpadom. U sklopu okruglog stola na sastanku Stručne skupine razmatrana su pitanja vezana za klasifikaciju otpada (baterijskog otpada, RDF/SRF otpada, otpada od guma/gumenih smjesa, parafina/ugljičnog voska itd.)

Budući je za unaprjeđenje suradnje nužan kontinuiran kontakt između određenih tijela javne vlasti sastanci nacionalnih kontakt osoba provode se učestalošću od 2 puta godišnje kojom prilikom se jedan od sastanaka održava u okviru IMPEL-ove konferencije Stručne skupine Gospodarenja otpadom i prekograničnog prometa otpadom. Domaćin ovogodišnje konferencije bila je Njemačka, a konferencija je održana u Drezdenu od 14. do 16. studenog 2023. godine.

Četvrti Forum EU o čistom zraku

Predstavnik IZO sudjelovao je na radionici četvrtog Forumu EU o čistom zraku koji je održan u Rotterdamu 23.-24. studenog 2023. godine kroz nekoliko panela: Veza čistog zraka, klime i socijalne nejednakosti, Morski prijevoz i zagađenje zraka, Modularni prijevoz i prostorno planiranje radi postizanja čistog zraka, Vještine i poslovi za čišći zrak, Revizija direktiva o kvaliteti zraka i Znanjem do čistog zraka.

Istaknuto je da je onečišćenje zraka u Europi i dalje je na razinama znatno višima od onih koje preporučuje Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), što predstavlja znatnu prijetnju našem zdravlju. Prema podacima iz najnovije procjene učinka kvalitete zraka na zdravlje koju je provela Europska agencija za okoliš (EEA), 253 000 smrtnih slučajeva u EU moglo se izbjeći da su koncentracije sitnih lebdećih čestica bile u skladu s preporukama Svjetske zdravstvene organizacije.

Europski građani mogu provjeravati podatke o kvaliteti zraka u stvarnom vremenu putem različitih platformi, među ostalim putem aplikacije za indeks kvalitete zraka. U najnovijoj verziji te aplikacije uvedene su nove značajke koje korisnicima omogućuju provjeru kvalitete zraka na bilo kojoj lokaciji u EU, na temelju informacija koje se prikupljaju iz više od 3500 postaja za praćenje kvalitete zraka u Europi i ažuriraju svakog sata te na temelju rezultata modeliranja kvalitete zraka na razini cijele Europe. Aplikacija je dostupna na 24 europskih jezika i obuhvaća niz značajki koje korisnicima omogućuju da procijene i protumače kvalitetu zraka u svojoj okolini.

ENPE mreža (EU Network of Prosecutors for the Environment)

Cilj ove mreže državnih odvjetnika specijaliziranih u području zaštite okoliša je pomoći praktičarima u povezivanju i dijeljenju iskustava i podataka u vezi s kaznenim djelima protiv okoliša. Državo odvjetništvo Republike Hrvatske ima službenog predstavnika u ENPE mreži, a Državni inspektorat Republike Hrvatske je od 2020. godine u statusu promatrača te Služba za međunarodnu suradnju inspekcije zaštite okoliša i ujednačavanje prakse EU sudjeluje u praćenju aktivnosti ENPE mreže.

Konferencija Francuskog veleposlanstva „Suzbijanje kaznenih djela protiv okoliša“

Na Plitvičkim jezerima je od 14. do 16. studenoga 2023. godine održana Regionalna konferencija pod nazivom „Suzbijanje kaznenih djela protiv okoliša u državama Jugoistočne Europe“ u organizaciji Veleposlanstva Republike Francuske u Republici Hrvatskoj.

Inicijativa održavanja konferencije proistekla je iz Hrvatsko-francuskog strateškog partnerstva potpisanog između predsjednika Vlade Republike Hrvatske i predsjednika Francuske Republike. Na konferenciji su sudjelovali predstavnici svjetskih i europskih organizacija koje se bave suzbijanjem djela protiv okoliša i predstavnici javnopravnih tijela koji provode kontrolu propisa u području zaštite okoliša iz Hrvatske, Francuske, Poljske, Rumunjske, Bugarske, Grčke, Sjeverne Makedonije, Crne Gore, Albanije, Srbije, Bosne i Hercegovine.

Na konferenciji su predstavnici organizacija EUROPOL-a, SELEC, IMPEL, ENTE, EUFJE, UNODC, predstavili najnovija dostignuća u suzbijanju kaznenih djela protiv okoliša, a svoj pogled na suzbijanje kaznenih djela protiv okoliša su dale i organizacije TRAFFIC i ZELENNA AKCIJA kao predstavnici civilnog društva.

Republika Hrvatska je predstavila dobru praksu provođenja zajedničkih nadzora prekograničnog prometa otpadom koje provode službenici Državnog inspektorata, Ministarstva unutarnjih poslova i Carinske uprave Ministarstva financija, a koja je proistekla iz Sporazuma o suradnji u provedbi nadzora prekograničnog prometa pošiljki otpada u Republici Hrvatskoj sklopljenog radi provedbe odredbi Uredbe o pošiljkama otpada.

Zaključci konferencije odnose se na potrebu unaprjeđenja suradnje inspekcijskih službi, policijskih službenika, svih upravnih tijela i civilnog društva radi bolje zaštite okoliša kroz kazneno zakonodavstvo, potrebu podizanja svijesti o prepoznavanju djela protiv okoliša, te potrebu specijalizacije kroz sustavnu edukaciju sudionika u lancu kontrole provedbe propisa.

Budući šteta počinjena okolišu, a niti njeni počinitelji ne poznaju granice ukazano je na potrebu međunarodne suradnje putem institucija kao što su Centar za teška kaznena djela i organizirani kriminal - EUROPOL, Europska mreža za zaštitu okoliša putem kaznenog zakonodavstva - EviCrimeNet, Mreža Europske unije tijela za implementaciju i kontrolu provedbe okolišnog zakonodavstva - IMPEL, Mreža državnih tužitelja Europske unije za okoliš - ENPE, Mreža sudaca za okoliš – EUFJE, Centar za suzbijanje teških kaznenih djela i organiziranog kriminala na području jugoistočne Europe - SELEC.

Ostale međunarodne aktivnosti

Na temelju odredbe članka 20. stavak 10. Direktive o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari¹¹, predstavnik IZO je sudjelovao na dva virtualna sastanka i na sastanku stručne radne skupine Technical Working Group for Seveso Inspections (TWG2), održane u organizaciji Joint Research Centre (JRC).

Stručna radna skupina za nadzor postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari koje mogu izazvati velike nesreće razmatrala je prijedloge za kriterije „Common Inspection Criteria (CIC)“, te predstojeće obveze u ciklusu 2023. – 2024. godine koje u fokusu imaju proizvodnju i skladištenje vodika te eventualno uključivanje amonijaka.

¹¹ Direktiva 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 197, 24. 7. 2012.) prenesena u pravni poredak Republike Hrvatske odredbama Zakona o zaštiti okoliša

4.4. Pokazatelji provedbe plana i programa

Nadzori predviđeni godišnjim planom rada, koordinirani i tematski, provedeni su u okviru predviđenih rokova. Manja odstupanja u dinamici realizacije prema definiranim zaduženjima prisutna su uslijed zaprimljenih prijava u kojima se nadzori provode prioritarno, zajedno s drugim nadležnim inspektorima ili samostalno, a ovisno o sadržaju prijave.

Kao i prethodnih godina obavljani su kontrolni nadzori, nadzori po prijavama građana i nadzori povodom izvanrednih događaja. Na temelju statističkih pokazatelja u izvještajnom razdoblju, inspektori zaštite okoliša su u području primjene propisa kojima se uređuje zaštita okoliša, zaštita zraka, zaštita klime i ozonskog sloja te gospodarenje otpadom na temelju godišnjeg plana rada obavili ukupno **4.823 nadzora**. Važniji pokazatelji o postupanju IZO u 2023. godini dani su u Tablici 3.

Tablica br. 3: Važniji pokazatelji o postupanju IZO u 2023. godini

Pokazatelj	2023.
Broj nadziranih pravnih osoba	1.938
Broj nadziranih fizičkih osoba	442
Broj prvih nadzora	3.241
Broj kontrolnih nadzora	1.582
Broj nadzora pravnih osoba	4.070
Broj nadzora fizičkih osoba	753
Broj nadzora povodom prijave	1.279
Ukupan broj nadzora	4.823
Broj mjera na zapisnik	1.159
Broj donijetih rješenja	298
Broj izdanih (obaveznih) prekršajnih naloga	334
Broj podnijetih optužnih prijedloga	76
NOVČANE KAZNE IZREČENE PO INSPEKCIJSKIM RJEŠENJIMA	
Broj rješenja o novčanim kaznama	16
Iznos novčanih kazni	201.924,01 €
NOVČANE KAZNE IZREČENE ZA PREKRŠAJE	
Iznos novčanih kazni izrečenih (obaveznim) prekršajnim naložima IZO	2.656.347,33 €
Iznos novčanih kazni izrečenih presudama prekršajnih sudova	216.608,97 €

Bitno je naglasiti da statistički podatak broja obavljenih nadzora uvelike ovisi o predmetu nadzora. Obavljanje jednog koordiniranog nadzora u području okoliša (bilo tzv. SEVESO postrojenja ili onog koji posjeduje rješenje o okolišnoj dozvoli) ili nadzora ovlaštenika za gospodarenje otpadom, nije moguće uspoređivati sa nekim jednostavnijim nadzorom s obzirom na dokumentaciju koju je potrebno proučiti prije samog obavljanja nadzora kao i popratnih radnji bilo prije ili poslije nadzora odnosno nije usporediva kontrola dozvole za gospodarenje otpadom, Izvještaja o sigurnosti ili Knjige uvjeta, koja je sastavni dio rješenja o okolišnoj dozvoli, sa kontrolom pojedinih obrazaca koje pravni subjekti moraju imati sukladno raznim zakonskim odredbama.

Najčešće naređene inspekcijske mjere bile su izrada, vođenje i dostava propisane dokumentacije, uklanjanje odbačenog ili nepropisno uskladištenog otpada, mjerenje emisija onečišćujućih tvari u zrak, prijava nepokretnih uređaja ili opreme koja sadrži kontrolirane tvari ili fluorirane stakleničke plinove u količini 3 kg ili više u registar PNOS (Prijava nepokretnih uređaja i opreme) te obveza kontrole propuštanja uređaja koji sadrže kontrolirane tvari ili fluorirane stakleničke plinove.

Zbog utvrđenih povreda propisa donijeto je **298 inspekcijskih rješenja sa 326 mjera**, od kojih 206 rješenja s 208 mjera zbog povreda odredbi Zakona o gospodarenju otpadom, 43 rješenja sa 53 mjere zbog povreda odredbi Zakona o zaštiti zraka, 21 rješenja sa 30 mjera zbog povredi odredbi Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja te 23 rješenja sa 31 mjerom zbog povreda odredbi Zakona o zaštiti okoliša. Također je u 794 zapisnika izrečeno **1.159 mjera na zapisnik** i to 737 zbog povreda odredbi Zakona o gospodarenju otpadom, 158 zbog povreda odredbi Zakona o zaštiti zraka, 175 zbog povrede odredbi Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja, 98 zbog povreda odredbi Zakona o zaštiti okoliša te 2 zbog povrede odredbi Zakona o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja.

Zbog neizvršenja inspekcijskih mjera naređenih u upravnim postupcima pokrenutim u prethodnim godinama kao i tijekom 2023. godine, a koja su kontrolirana u predmetnom izvještajnom razdoblju, doneseno je 16 rješenja o novčanoj kazni te izrečeno **16 novčanih kazni** u ukupnom iznosu **201.924,01 €**.

Tijekom izvještajnog razdoblja ukupno je zaprimljeno 111 presuda odnosno rješenja prekršajnih sudova. Razmatrajući odluke prekršajnih sudova, vidljivo je da su u 88 slučajeva nadzirane osobe proglašene krivima, od čega 80 uz izricanje novčane kazne, 6 postupaka je obustavljeno (4 zbog zastare), odbačene su 4 prijave, a u 13 slučajeva su nadzirane osobe oslobođene od optužbe.

5. ZAJEDNIČKO IZVJEŠĆE O PROVEDENIM KOORDINIRANIM INSPEKCIJSKIM NADZORIMA U OKVIRU MEĐUSOBNE SURADNJE S DRUGIM INSPEKCIJAMA U PODRUČJU OKOLIŠA

Zajednički inspekcijski nadzor inspekcije zaštite okoliša i ostalih suradnih inspekcija Državnog inspektorata, te inspekcije zaštite od požara i inspekcije civilne zaštite Ministarstva unutarnjih poslova, nadležnih prema posebnim propisima za nadzor pojedinih sastavnica okoliša i zaštite od utjecaja opterećenja na okoliš, provodi se u koordiniranom inspekcijskom nadzoru na način kako je to određeno Zakonom o zaštiti okoliša, u skladu s godišnjim planom i programom rada inspekcije zaštite okoliša i drugih inspekcija.

Plan rada inspekcije zaštite okoliša temelji se na učestalosti nadzora postrojenja ili područja postrojenja na temelju procjene negativnog utjecaja postrojenja na okoliš, bilo da se radi o

objektivnim razlozima temeljem određenih pokazatelja i/ili subjektivnim razlozima odnosno percepciji javnosti, općoj procjeni značajnih predmetnih pitanja zaštite okoliša, kontinuitetu sustavnih nadzora, mogućim akcidentnim utjecajem postrojenja na okoliš, primjeni i unapređivanju mjera za zaštitu okoliša od strane operatera.

Godišnji plan koordiniranih inspekcijskih nadzora izrađuje se pomoću integrirane metode procjene rizika (IRAM), a temelji se na sustavnoj procjeni rizika koji predmetno postrojenje ili područje postrojenja predstavlja za zdravlje ljudi, materijalna dobra i okoliš.

Okolišna dozvola je dozvola za rad postrojenja koja se izdaje u cilju cjelovite zaštite okoliša putem integriranog sprječavanja i kontrole onečišćenja, osiguravajući visoku razinu zaštite okoliša i uvjete za sprječavanje značajnog onečišćenja okoliša zbog industrijskih aktivnosti. Provedba postupka ishoda okolišne dozvole propisana je Zakonom o zaštiti okoliša i Uredbom o okolišnoj dozvoli („Narodne novine“, broj 8/14 i 5/18).

Operater je dužan ishoditi okolišnu dozvolu prije puštanja u rad postrojenja, uključujući probni rad, za rad postojećih postrojenja te prije značajne promjene u radu postrojenja namijenjenog obavljanju djelatnosti kojima se mogu prouzročiti industrijske emisije kojima se onečišćuje tlo, zrak, vode i more, utvrđene u Prilogu I. Uredbe o okolišnoj dozvoli.

Temeljem navedenih propisa, kontinuirano se provode zajednički odnosno koordinirani inspekcijski nadzori u području zaštite okoliša operatera postrojenja, kao obveznika ishoda okolišne dozvole, koji višestruko opterećuju sastavnice okoliša ispuštajući emisije u zrak, vode, tlo i more, kako bi se provjerila i unaprijedila sukladnost postrojenja s uvjetima okolišne dozvole.

Koordinirani inspekcijski nadzori u 2023. godini obuhvatili su operatere industrijskih postrojenja složenih sustava iz djelatnosti kojima se mogu prouzročiti industrijske emisije, kao što su: energetika, proizvodnja i prerada metala, industrija minerala, kemijska industrija, gospodarenje otpadom te druge djelatnosti uključujući industrijska postrojenja za proizvodnju papira ili kartona, klaonice, obradu i preradu sirovina za proizvodnju hrane ili hrane za životinje, zbrinjavanje ili recikliranje životinjskih trupala ili životinjskog otpada (kafilerija), intenzivan uzgoj životinja (peradi i svinja) te površinske obrade tvari, predmeta ili proizvoda u kojima se koriste organska otapala, sukladno Prilogu I. Uredbe o okolišnoj dozvoli.

Područja postrojenja koja na svojim lokacijama obavljaju djelatnosti kojima se opasne tvari skladište, prerađuju, proizvode ili su prisutne kao sirovina, proizvod, nusproizvod, ostatak ili među proizvod, uključujući i one tvari za koje se može pretpostaviti da mogu nastati u slučaju nesreće, a koje mogu imati štetne posljedice za zdravlje ljudi, materijalna dobra te prirodu i okoliš u većim količinama (Seveso postrojenja), obvezna su s istima postupati prema Uredbi o sprječavanju velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (NN, br. 44/14, 31/17 i 45/17).

Opasne tvari i grupe tvari odnosno kategorije opasnih tvari te njihove granične količine određene su Prilogom I.A Uredbe. Područja Seveso postrojenja razlikujemo s obzirom na prisutnost količine opasnih tvari kao područja postrojenja višeg razreda (koja posjeduju velike

količine opasnih tvari) i područja postrojenja nižeg razreda (koja posjeduju male količine opasnih tvari).

Koordinirani inspekcijski nadzori područja Seveso postrojenja obuhvaćaju planirane i sustavne preglede tehničkih, organizacijskih i upravljačkih sustava, koji se primjenjuju u postrojenju i

usmjereni su na provjeru usklađenosti sustava upravljanja sigurnošću (SUS) operatera, provjeru provedbe relevantne politike sprječavanja velikih nesreća (PSVN) koju je operater objavio. Isto tako, provjeru podudarnosti konfiguracije postrojenja s onim što je operater naveo u Izvješću o sigurnosti (IoS), kao i provjeru provedbe zahtjeva/naloga iz prethodnih inspekcijskih nadzora.

Na području Republike Hrvatske, prema podacima prijavljenim u bazi Registra postrojenja u kojima su prisutne opasne tvari (RPOT), evidentirano je ukupno 36 operatera koji upravljaju sa 70 područja Seveso postrojenja, od kojih su s obzirom na količinu opasne tvari, 34 područja postrojenja višeg razreda i 36 područja postrojenja nižeg razreda.

Prema godišnjem planu i programu rada inspekcije zaštite okoliša za 2023. godinu izrađen je godišnji plan koordiniranih inspekcijskih nadzora koji je obuhvatio 95 postrojenja operatera, od kojih 66 postrojenja ima okolišnu dozvolu (OD), a 29 su područja Seveso postrojenja, (12 nižeg razreda i 17 višeg razreda), dok 4 područja Seveso postrojenja imaju i okolišnu dozvolu.

Tijekom 2023. godine, a ovisno o vrsti djelatnosti operatera, u koordiniranim inspekcijskim nadzorima, osim inspektora zaštite okoliša, sudjelovali su i vodopravni inspektori (VOD), sanitarni inspektori (SAN), elektroenergetski inspektori (EE), inspektori opreme pod tlakom (OPT), inspektori zaštite od požara, eksploziva i oružja (ZOP), inspektori rada u području zaštite na radu (ZNR), veterinarski inspektori (VET), poljoprivredni inspektori (POLJ), rudarski inspektori (RUD/NAFT. RUD), inspektori civilne zaštite (ICZ) te inspektori zaštite prirode (PRI) i sanitarni inspektori u dijelu nadležnosti gospodarenja otrovnim kemikalijama (IGOK). U koordiniranim inspekcijskim nadzorima od planiranih 95 postrojenja operatera inspektori su nadzirali 90 postrojenja i obavili ukupno 730 inspekcijskih nadzora.

Nakon provedenih zajedničkih nadzora i dostavljenih izvještaja o rezultatima nadzora suradnih inspekcija, inspektor zaštite okoliša kao koordinator, provodi obavezni postupak integriranog ocjenjivanja operatera postrojenja uz pomoć web alata - integrirane metode procjene rizika (IRAM), čiji je rezultat procijenjeni rizik, koje predmetno postrojenje ili područje postrojenja predstavlja za zdravlje ljudi, materijalna dobra ili okoliš. Ovisno o rezultatima procjene, svi operateri se moraju nadzirati najmanje jednom u tri godine.

Temeljem tako provedenih složenih i sveobuhvatnih nadzora, dobiveni su podaci o utjecaju rada postrojenja na pojedine sastavnice okoliša uslijed ispuštanja onečišćujućih tvari, koje se prate na nacionalnoj razini, kao i usklađenosti rada operatera postrojenja s uvjetima iz okolišne dozvole. Isto tako, nadzorima područja Seveso postrojenja dobiveni su podaci o primjeni sustava upravljanja sigurnošću područja postrojenja operatera i njihovoj usklađenosti s Politikom sprječavanja velikih nesreća i/ili Izvješćem o sigurnosti.

Prikaz podataka o nadziranim operaterima postrojenja i usklađenost rada operatera s obzirom na nalaz pojedinih inspekcija nalazi se u tablici 4.

Tablica br. 4.: Prikaz podataka o usklađenosti rada nadziranih operatera u 2023. godini

RED. BROJ	NAZIV OPERATERA	IZO	VOD	SAN	EE	OPT	ZOP	ZNR	VET	POLJ	RUD/ NAF. RUD	ICZ	PRI	IGOK
1.	ZAGREBAČKA PIVOVARA d.o.o.				☑									
2.	KIM MLJEKARA KARLOVAC d.o.o.	☑			☑		☑	☑						
3.	GESTA d.o.o.		☑											
4.	GEOTEHNA VARAŽDIN d.o.o. - Lokacija Paka													
5.	INA Industrija nafte d.d. - Otpremna stanica Jamarice	☑						☑						
6.	ALUFLEXPACK NOVI d.o.o. - Pogon Umag	☑			☑		☑							
7.	HEINEKEN HRVATSKA d.o.o.				☑		*							
8.	HEP Proizvodnja d.o.o. - TE-TO Osijek				☑									
9.	KOKA d.d. - Farma 17 - Majerje				☑				☑					
10.	PREHRAMBENA INDUSTRIJA VINDIJA d.d.				*									
11.	BRODOGRAĐEVNA INDUSTRIJA SPLIT d.d.	☑			☑		*	☑						
12.	BRODOMERKUR d.d.		☑											
13.	CEMEX HRVATSKA d.d. - Podpostrojenje B. - Sv. Kajo													
14.	HEP PROIZVODNJA d.o.o. - TE-TO Sisak					☑	☑							
15.	KOKA d.d. - Farma 21 - Totovec								☑					
16.	CALUCEM d.o.o.	☑					☑							
17.	DS SMITH CROATIA d.o.o. - Belišće	☑		*			*							
18.	KEMOKOP d.o.o.	☑						☑						
19.	MURAPLAST d.o.o.				*									
20.	NEXE d.d.													

21.	KOKA d.d. - Farma 19 - Vrbanovec													
22.	CIGLANA CERJE TUŽNO d.o.o.				☑									
23.	INA Industrija nafte d.d. - Otpremna stanica Stružec						☑							
24.	LTH ALUCAST d.o.o., Čakovec				*			☑						
25.	VUPIK d.d. - Farma svinja Bobota								*					
26.	DILJ d.o.o. - Pogon I				☑									
27.	DILJ d.o.o. - Pogon Slavonska		☑											
28.	INA-industrija nafte d.d. - Rafinerija nafte Rijeka					☑	☑	☑						
29.	KOKA d.d. - Farma 11 - Vinica													
30.	CEMEX HRVATSKA d.d. - Podpostrojenje A. - Sv. Juraj													
31.	DE-FOS d.o.o. - Odlagalište fosfogipsa													
32.	INA Industrija nafte d.d. - Otpremna stanica Graberje													
33.	SCOTT BADER d.o.o.													
34.	DRVENJAČA d.d.	☑					☑	☑						
35.	VRANA d.o.o. - Farma peradi								☑					
36.	ZAGREBAČKI HOLDING d.o.o. Odlagalište otpada Jakuševac		☑				☑							
37.	3. MAJ BRODOGRADILIŠTE d.d.	☑	*				☑	☑						
38.	INA Industrija nafte d.d. - Terminal UNP Slavonski Brod				☑									
39.	ŽITO d.o.o. - Farma svinja SLAŠČAK						*							
40.	PODZEMNO SKLADIŠTE PLINA d.o.o. – Lokacija Okoli													
41.	DELTA TERMINALI d.o.o., Zagreb - Terminal Zadar				*									
42.	HEP-PROIZVODNJA d.o.o., TE RIJEKA						☑	☑						

43.	DEMIL TECH d.o.o. - Gospić			☑										
44.	ŽITO d.o.o. - Farma svinja FORKUŠEVCI						*							
45.	DIV d.o.o. tvornica vijaka Podružnica Knin	☑						☑						
46.	UTP - ULJANIK TEHNIČKI PLINOVI d.o.o.	☑												
47.	ADRIATIC TANK TERMINALS d.o.o. - Terminal tekućih tereta	☑												
48.	KOKA d.d. - Farma 12 - Vinica													
49.	TIFON d.o.o. - Skladište naftnih derivata Zabok													
50.	BRALA d.o.o. za trgovinu i usluge - Benzinska postaja i skladište plina						☑							
51.	GRADSKA TOPLANA KARLOVAC d.o.o.			☑	☑									
52.	WIENERBERGER d.o.o. - Đakovo													
53.	METIS d.d. - Pula				☑		☑							
54.	UNIVERZAL d.o.o. - Postrojenje za gospodarenje otpadom						☑							
55.	C.I.A.K. d.o.o. - Vojnić													
56.	GALA d.o.o. - Farma peradi	☑					☑							
57.	LEIER-LEITL d.o.o.			☑		☑					*			
58.	MESSER CROATIA PLIN d.o.o. – Acet. stanica Viktor Lenac													
59.	NAFTNI TERMINALI FEDERACIJE d.o.o.			*	☑									
60.	VINDON d.o.o. - Farma Delovi													
61.	ADRIA POLYMERS d.o.o.				☑			☑						
62.	BELJE d.d. - Farma DARDA I													
63.	VETROPACK Straža tvornica stakla d.d.			*										
64.	ŽCGOIŽ 'Kaštijun'			*			☑	☑						

65.	ABS SISAK d.o.o.		*	*		*	✓							
66.	GTG PLIN d.o.o.			✓			✓							
67.	SAMITA KOMERC d.o.o. - Farma koka nesilica			*					*					
68.	SANO d.o.o. - Tvornica stočne hrane				✓				✓					
69.	ZAGREBAČKI HOLDING d.o.o. - Kompostana Prudinec/Jakuševac	*												
70.	HOLCIM HRVATSKA d.o.o.							✓	*					
71.	PERUTNINA PTUJ - PIPO d.o.o. - Farma Štefanec													
72.	PETROL D.O.O. - UNP Terminal Sveti Križ Začretje					*								
73.	JADRANSKI NAFTOVOD d.d. - Terminal Omišalj				✓			✓						
74.	LIPOVAČA PRKOS d.o.o - Svinjogojska farma													
75.	STSI int. teh. servisi d.o.o. - Moslavačka Gračenica													
76.	INA Industrija nafte d.d. - UNP Terminal Rijeka							✓						
77.	SAPONIA d.d. - Kemijska, prehrambena i farmaceutska industrija													
78.	EUROKAMEN d.o.o. - Pogon Sarvaš	✓												
79.	PIREKO d.o.o.													
80.	ALUFLEX NOVI d.o.o. Pogon Drniš				*		*							
81.	BELJE d.d. - Farma PODLUGOVI													
82.	OMIAL NOVI d.o.o.	✓			✓		✓					*		
83.	PIKO d.o.o. za uzgoj i proizvodnju peradi, Farma Piko, Jastrebarsko								*					
84.	NUJIĆ MARKO d.o.o. - Peradarska farma Ribnica	*							*					
85.	EKOPLUS d.o.o. - ŽCGO PGŽ "Mariščina"				✓			✓						
86.	C.I.O.S. - MBO													

87.	MESSER CROATIA PLIN d.o.o. – Acet. stanica Brodogradilišta 3. maj													
88.	INA Industrija nafte d.d. - UNP Terminal Zagreb		*		*	*								
89.	INA Industrija nafte d.d. - UNP Terminal Kaštel Sućurac													
90.	VEGO CENTAR d.o.o. - Farma svinja u tovu, Đurđevac													
91.	AGROPROTEINKA d.d.				☑									
92.	BELJE d.d. - Farma Brod, Pustara 2													
93.	ADRIATIC BIODIZEL d.o.o. - Pogon Netretić	*		*	*		*							
94.	KNAUF INSULATION d.o.o. - Varaždin													
95.	SOL CROATIA d.o.o. - kisikana			*		*								

Legenda:

	Nadzorima nisu utvrđene povrede propisa
*	Nadzorima su utvrđene povrede propisa (izdano rješenje ili zapisnički naređene mjere) <u>kontrolni nadzor nije obavljen ili je stranka još u ostavljenom roku</u>
☑	Nadzorima su utvrđene povrede propisa, <u>ali su nepravilnosti otklonjene</u> – utvrđeno u kontrolnom nadzoru
☒	Nadzorima su utvrđene povrede propisa, <u>ali nepravilnosti nisu otklonjene</u> – utvrđeno u kontrolnom nadzoru
	Koordinirani nadzor je proveden, ali nije dostavljen izvještaj
	Koordinirani nadzor nije proveden

Tijekom 2023. godine Ministarstvo je donijelo rješenja o ukidanju okolišne dozvole za tri postrojenja operatera: UTP - ULJANIK TEHNIČKI PLINOVI d.o.o., MESSER CROATIA PLIN d.o.o. - Acetilenska stanica Viktor Lenac i Acetilenska stanica Brodogradilišta 3. maj. S obzirom na navedeno, inspekcijske nadzore je obavila samo inspekcija zaštite okoliša radi utvrđivanja činjenica o promjeni uvjeta u radu postrojenja, stoga nije bilo potrebe za sudjelovanjem ostalih suradnih inspekcija. Zbog pojave zarazne bolesti (afričke svinjske kuge) i poštivanja propisanih mjera kontrole nisu provedeni planirani koordinirani inspekcijski nadzori pet postrojenja (farme za intenzivan uzgoj svinja) operatera: BELJE d.d. - farme Darda I, Podlugovi i Brod te LIPOVAČA PRKOS d.o.o. - svinjogojska farma i VEGO CENTAR d.o.o. - farma svinja u tovu. Nakon ukidanja propisanih mjera planira se provedba nadzora operatera u 2024. godini.

U provedbi koordiniranih inspekcijskih nadzora sudjelovalo je ukupno 13 inspekcija od kojih je svaka nadzirala primjenu propisa iz svoje nadležnosti za nadzor pojedinih sastavnica okoliša

i zaštite od utjecaja opterećenja na okoliš, prilikom čega su utvrđene nepravilnosti/nedostaci i povrede propisa kako slijedi:

Inspekcija zaštite okoliša utvrdila je povrede propisa kod 19 operatera. Naređene su ukupno 23 mjere na zapisnik kod 14 operatera, od čega je 12 operatera izvršilo sve mjere u zadanom roku, dok 2 operatera nisu izvršili naređene mjere. Pokrenutim upravnim postupcima izdano je 6 rješenja, od čega su 4 operatera izvršila sve mjere u zadanom roku, a 2 rješenja nisu izvršena. Zbog utvrđene povrede propisa izdana su 2 prekršajna naloga.

Vodopravna inspekcija je utvrdila povrede propisa kod 7 operatera. Naređene su ukupno 3 mjere na zapisnik kod 3 operatera, od čega su 2 operatera izvršila sve mjere u zadanom roku, dok 1 operater nije izvršio naređenu mjeru. Pokrenutim upravnim postupcima izdana su 3 rješenja od čega su 2 operatera izvršila sve mjere u zadanom roku, a 1 rješenje nije izvršeno. Zbog utvrđene povrede propisa izdan je 1 prekršajni nalog i podnesen 1 optužni prijedlog.

Inspekcija zaštite od požara je utvrdila povrede propisa kod 25 operatera. Naređeno je ukupno 75 mjera na zapisnik kod 21 operatera, od čega je 16 operatera izvršilo sve mjere u zadanom roku, dok 5 operatera nije izvršilo naređene mjere. Pokrenutim upravnim postupcima izdana su 4 rješenja, od čega je 1 operater izvršio sve mjere u zadanom roku, a 3 rješenja nisu izvršena. Zbog utvrđene povrede propisa izdana su 2 prekršajna naloga.

Inspekcija civilne zaštite je utvrdila povredu propisa kod 1 operatera. Pokrenutim upravnim postupkom izdano je 1 rješenje koje još nije izvršeno.

Sanitarna inspekcija je utvrdila povrede propisa kod 12 operatera. Pokrenutim upravnim postupcima izdano je 12 rješenja, od čega su 4 operatera izvršila mjere u zadanom roku, a 8 rješenja nije izvršeno.

Elektroenergetska inspekcija je utvrdila povrede propisa kod 26 operatera. Naređena je ukupno 31 mjera na zapisnik kod 14 operatera, od čega je 10 operatera izvršilo sve mjere u zadanom roku, dok 4 operatera nisu izvršila naređene mjere. Pokrenutim upravnim postupcima izdano je 13 rješenja, od čega je 10 operatera izvršilo sve mjere u zadanom roku, a 3 rješenja nisu izvršena.

Oprema pod tlakom je utvrdila povrede propisa kod 5 operatera. Naređeno je ukupno 6 mjera na zapisnik kod 5 operatera, od čega su 2 operatera izvršila sve mjere u zadanom roku, a 3 rješenja nisu izvršena. Zbog utvrđene povrede propisa pokrenut je 1 optužni prijedlog.

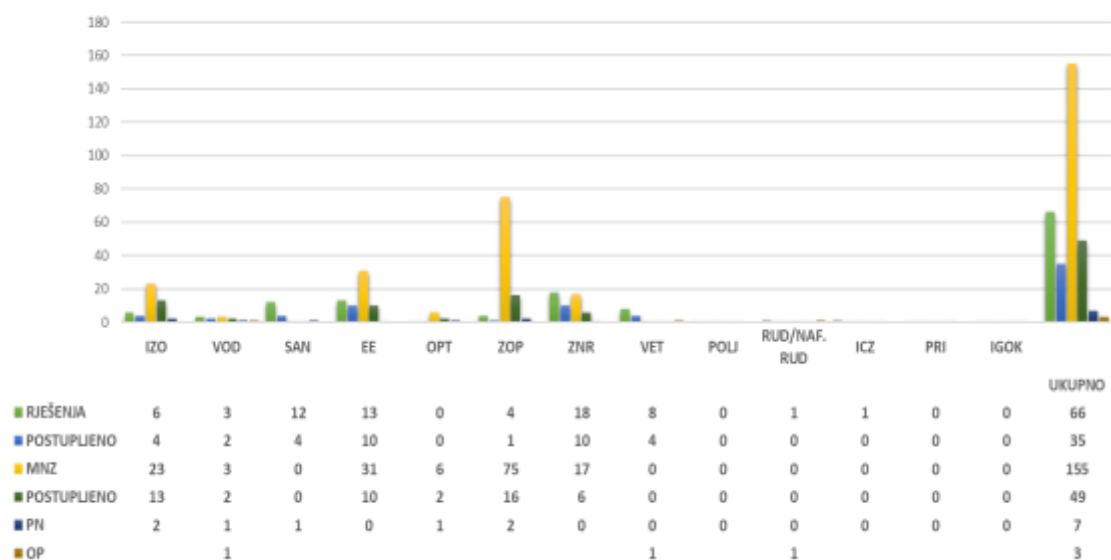
Zaštita na radu je utvrdila povrede propisa kod 17 operatera. Naređeno je ukupno 17 mjera na zapisnik kod 6 operatera koji su izvršili sve mjere u zadanom roku. Pokrenutim upravnim postupcima izdano je 18 rješenja za 11 operatera od čega je 10 operatera izvršilo sve mjere u zadanom roku, a 1 rješenje nije izvršeno.

Veterinarska inspekcija je utvrdila povrede propisa kod 8 operatera. Pokrenutim upravnim postupcima izdano je 8 rješenja od čega su 4 operatera izvršila sve mjere u zadanom roku, dok 4 rješenja nisu izvršena. Podnesen je 1 optužni prijedlog.

Rudarska inspekcija utvrdila je povrede propisa kod 1 operatera. Pokrenutim upravnim postupkom izdano je 1 rješenje koje nije izvršeno. Podnesen je 1 optužni prijedlog.

Ostale suradne inspekcije kao što su poljoprivredna inspekcija, inspekcija zaštite prirode i sanitarna inspekcija u dijelu nadležnosti gospodarenja otrovnim kemikalijama, nisu utvrdile nepravilnosti u postupanju nadziranih operatera.

POSTUPANJE INSPEKCIJE U KN 2023

U koordiniranim inspekcijskim nadzorima provedenim tijekom 2023. godine od ukupnog broja nadziranih postrojenja (90) u 23 (25,56 %) postrojenja nisu utvrđene nepravilnosti ni povrede propisa, odnosno operateri su usklađeni sa svim propisima. U 67 postrojenja (74,44 %) utvrđene su određene nepravilnosti i povrede propisa. Važno je naglasiti da je od tog broja samo u 3 postrojenja utvrđena neusklađenost s uvjetima okolišne dozvole i u 2 Seveso postrojenja utvrđena neusklađenost u sustavima upravljanja sigurnošću. Za preostala 62 postrojenja utvrđene su povrede propisa koje se uglavnom odnose na nedostatke/nepravilnosti prema posebnim propisima. Sveukupno je u upravnim postupcima doneseno ukupno 66 rješenja, naređeno je 155 mjera na zapisnik, izdano je 7 prekršajnih naloga i podnesena su 3 optužna prijedloga.

Razlika u broju naređenih i izvršenih mjera proizlazi iz činjenice da su za neke naređene mjere izdani duži rokovi za izvršenje, koji prelaze u sljedeću godinu. Stoga u 2023. godini nisu bile provedene kontrole izvršenja rješenja, odnosno kontrole mjera na zapisnik već se planiraju obaviti u 2024. godini.

Sukladno zakonskoj obvezi propisanoj Zakonom o zaštiti okoliša, zainteresirana javnost se na web stranici Državnog inspektorata kvartalno obavještavala o nadziranim operaterima postrojenja i rezultatima provedbe koordiniranih inspekcijskih nadzora.

Zaključak

IZO kao nositelj kontinuiranog planiranja, organiziranja i provedbe koordiniranih inspekcijskih nadzora, u suradnji s ostalim suradnim inspekcijama, kroz višegodišnje razdoblje nadzire sastavnice okoliša kao i provedbu propisa donesenih u svrhu zaštite od utjecaja opterećenja zahvata na okoliš. Na temelju sustavne procjene rizika te opetovanim nadzorima operatera koji imaju okolišnu dozvolu i područja Seveso postrojenja provodi se sustavni nadzor, usklađivanje s propisima, kao i praćenje izvršenja neophodnih mjera kod aktivnih operatera na području Republike Hrvatske.

Tijekom 2023. godine provedeni su koordinirani inspekcijski nadzori postrojenja različitih djelatnosti i tehnoloških procesa, što je uključivalo i najsloženija industrijska postrojenja, koja potencijalno mogu ugroziti kakvoću života i zdravlja te sigurnost ljudi u njihovom okruženju.

Upravo redovitom provjerom korištenja najbolje raspoloživih tehnika, uporabe proizvoda, opreme i uređaja, te sustava održavanja projektiranih parametara postrojenja, a koji su određeni

kao najpovoljniji po okoliš, provedeni zajednički odnosno koordinirani inspekcijski nadzori u velikoj mjeri doprinose unaprjeđenju učinkovitosti rada postrojenja i podizanju svijesti operatera o njihovoj ulozi u sprječavanju i smanjenju negativnog utjecaja na sastavnice okoliša.

Dosadašnja kontinuirana praksa pokazala je kako se zajedničkim djelovanjem i redovitim kontrolom usklađenosti propisa u području okoliša i provedbom inspekcijskih mjera podiže razina sigurnosti i smanjuje negativan utjecaj onečišćenja na zdravlje i okoliš. Također, stečena iskustva pomažu u usavršavanju rada inspekcijskih službi jer zahtijevaju praćenje najbolje raspoloživih tehnika, kao i usklađenost s promjenama zakonskih regulativa. Edukacijom i aktivnim sudjelovanjem u raznim aktivnostima moguće je dodatno ojačati kapacitete i unaprijediti rad inspektora.

6. OCJENA PRIMJENE PROPISA O ZAŠTITI OKOLIŠA

6.1. Zakon o zaštiti okoliša

Kontrolom primjene odredbi Zakona o zaštiti okoliša, IZO je u 2023. godini utvrdila nepravilnosti u radu nadziranih osoba koje su se u najvećem broju slučajeva odnosile na nepravovremeno dostavljanje izvješća i/ili podataka nadležnim tijelima a u manjoj mjeri na usklađenje rada sa izdanim dozvolama te neprovođenje mjera zaštite okoliša i praćenja stanja okoliša određenih u aktima o procjeni utjecaja zahvata na okoliš.

Zbog utvrđenih nepravilnosti na dano je 78 mjera zapisnike i donijeto je 23 rješenja sa 31 naređenom mjerom.

6.2. Zakon o zaštiti zraka

U cilju zaštite zraka kao jedne od sastavnica okoliša i poboljšanja njegove kvalitete na određenom području, nadzor IZO vezano na primjenu odredbi Zakona o zaštiti zraka i provedbenih propisa odnosio se osobito na kontrolu nepokretnih izvora onečišćujućih tvari u zrak odnosno da li su ti izvori izgrađeni ili proizvedeni, opremljeni i održavani na način da u zrak ne ispuštaju, odnosno ne unose onečišćujuće tvari iznad propisanih vrijednosti, a što se u najvećoj mjeri dokazivalo podacima o mjerenju emisija onečišćujućih tvari u zrak provedenim od strane ovlaštenih pravnih osoba.

Zbog utvrđenih nepravilnosti dano je 158 mjera na zapisnike i donijeto je 43 rješenja sa 53 naređenih mjera.

Najčešće utvrđena nepravilnost u radu nadziranih osoba odnosila se na izradu, vođenje i dostavu propisane dokumentacije te obavljanje mjerenja emisija onečišćujućih tvari u zrak iz nepokretnih izvora.

6.3. Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja

U cilju ublažavanja klimatskih promjena i zaštite ozonskog sloja, nadzor IZO vezano na primjenu odredbi Zakona o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja i provedbenih propisa odnosio se na provjeru obavljanja prikupljanja, provjere propuštanja, ugradnje i održavanja ili servisiranja opreme i uređaja koji sadrže tvari koje oštećuju ozonski sloj ili fluorirane stakleničke plinove ili o njima ovise te ispunjavanje obveza praćenja, izvješćivanja, verificiranja i trgovanja u sustavu trgovanja emisijama stakleničkih plinova.

Zbog utvrđenih nepravilnosti dano je 175 mjera na zapisnike i donijeto je ukupno 21 rješenje sa 30 naređenih mjera.

Najčešće utvrđena nepravilnost u radu nadziranih osoba odnosila se na izradu, vođenje i dostavu propisane dokumentacije, zatim kontrolu propuštanja uređaja koji sadrže kontrolirane tvari ili fluorirane stakleničke plinove te obavljanje djelatnosti servisiranja rashladnih i klimatizacijskih uređaja bez važeće dozvole.

6.4. Zakon o gospodarenju otpadom

Obzirom na to da gotovo svaka osoba koja obavlja neku djelatnost istovremeno stvara i otpad, provedba propisa vezano za gospodarenje otpadom predmet je gotovo svakog nadzora pa je tijekom obavljanja nadzora u 2023. godini, IZO utvrdila najviše nepravilnosti u primjeni Zakona o gospodarenju otpadom i pripadajućih provedbenih propisa. Zbog utvrđenih nepravilnosti dano je 737 mjera na zapisnike i donijeto je 206 rješenja s 208 naređenih mjera.

Najveći broj naređenih mjera odnosio se na dokumentaciju vezanu za gospodarenje otpadom koja nije vođena ili nije vođena na propisani način i na uklanjanje odbačenog ili nepropisno uskladištenog otpada zatim na označavanje spremnika kao i rad suprotan dobivenoj dozvoli za gospodarenje otpadom.

6.5. Zakon o zaštiti od svjetlosnog onečišćenja

Kao i prethodnih godina u pravilu su zaprimane prijave građana koje se odnose na problematiku rasvjetljavanja vanjskom rasvjetom koje su dostavljane na mjerodavno postupanje komunalnom redarstvu jedinica lokalne samouprave, a dane su dvije mjere na zapisnik po kojima je postupljeno.

Odredbama ovoga Zakona propisana je nadležnost IZO, elektroenergetske inspekcije, tržišne inspekcije i komunalnog redarstva jedinica lokalne samouprave i Grada Zagreba za obavljanje nadzora nad provedbom tog Zakona i provedbenih propisa donesenih na temelju ovog Zakona. Također je propisano da se na pitanja koja nisu uređena tim Zakonom primjenjuju propisi kojima se uređuje područje zaštite okoliša i prirode, elektroenergetike, prostornog uređenja, gradnje, uporabe i održavanja građevine, pravnog statusa javnih cesta i sigurnosti prometa na cestama, učinkovitog korištenja energije, komunalnog gospodarstva, jedinica lokalne samouprave i područne (regionalne) samouprave, tehničkih zahtjeva za proizvode i ocjenjivanje sukladnosti te posebni zakoni kojima se ustrojava građevinska inspekcija, inspekcija cestovnog prometa i cesta, tržišna inspekcija, sanitarna inspekcija, inspekcija sigurnosti plovidbe, inspekcija zaštite okoliša, inspekcija u području zaštite na radu te inspekcija u području elektroenergetike.

Slijedom takvih odredbi dolazi do negativnog sukoba nadležnosti. Posebno se ističu nesukladnosti odredbi članka 18. i članka 20. Zakona, vezano uz razgraničenje nadležnosti IZO i komunalnih redara JLS i Grada Zagreba, naročito imajući u vidu odredbu članka 11. istog Zakona, kojom odredbom su propisane dužnosti i obveze operatora javne rasvjete kod upravljanja javnom rasvjetom, te su stavkom 5. istog članka propisana zabranjena postupanja operatera taksativnim nabrojanjem.

7. PRIJEDLOZI ZA UNAPRJEĐENJE RADA

Nadzori u zaštiti okoliša, zbog širokog spektra područja koje pokrivaju, a samim time i izuzetno opsežne zakonske regulative, svrstavaju se među najzahtjevnije nadzore pravnih i fizičkih osoba.

Prijedlozi za unaprjeđenje rada IZO su mjere koje se provode kontinuirano.

Osim zastupljenosti osnovnih i nužnih kvalifikacija, kao i stručnog znanja i vještina inspektora stečenih u praksi, kontinuirano se radi na jačanju multidisciplinarnog pristupa i specijalizaciji inspektora za pojedine tehnološke procese radi ispunjavanje osnovnih preduvjeta za uspješan nadzor složenih tehnoloških postupaka, cjelina i građevina, kao i poduzimanje odgovarajućih mjera u slučaju velikih nesreća.

Obzirom na široku legislativu i veliki broj obveznika nužno je zapošljavanje novih inspektora zaštite okoliša obzirom da je za stjecanje odgovarajućeg iskustva i postizanje samostalnosti u radu novozaposlene osobe na mjestu inspektora potrebno relativno dugo vrijeme.

Osim skrbi o kadrovskoj ekipiranosti potrebno je daljnje stručno osposobljavanje i učinkovit prijenos znanja, iskustva i dobre prakse održavanjem tematskih radionica u koje su uključene i druge suradne inspekcije, a naročito:

- daljnje unaprjeđenje inspekcijskih službi u području okoliša korištenjem smjernica i uputa nastalih tijekom provedbe projekata
- daljnje jačanje institucionalne povezanosti sa drugim tijelima, posebno onima koja su usko povezana sa zaštitom okoliša, a kako bi se omogućila bolja suradnja i razmjena informacija u cilju učinkovitijeg provođenja inspekcijskih nadzora;
- kontinuirano ažuriranje obveznika inspekcijskog nadzora i daljnji razvoj i primjena metoda za određivanje prioriteta inspekcijskih nadzora na temelju kapaciteta onečišćenja i/ili rizičnosti postrojenja;
- daljnji aktivan rad kroz projekte i aktivnosti mreža inspektora zaštite okoliša u čijem radu IZO sudjeluju već dugi niz godina;
- daljnja uspostava sustavnog prijenosa znanja i vještina predstavnika IZO stečenih u radu međunarodnih mreža i organizacija;
- daljnje kontinuirano unaprjeđenje sustava informiranja javnosti o djelokrugu i rezultatima rada IZO u svrhu povećanja povjerenja javnosti u inspekcijske službe i njihov rad.